

ประกาศคณะกรรมการพัฒนาระบบยาแห่งชาติ

เรื่อง บัญชียาหลักแห่งชาติ (ฉบับที่ ๔)

พ.ศ. ๒๕๕๔

อาศัยอำนาจตามความในข้อ ๘ (๔) แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการพัฒนาระบบยาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๑ ได้กำหนดให้คณะกรรมการพัฒนาระบบยาแห่งชาติ มีอำนาจหน้าที่ในการจัดทำบัญชียาหลักแห่งชาติ เพื่อให้บัญชียาหลักแห่งชาติมีการปรับปรุงแก้ไข ตามสภาพของปัญหาสุขภาพ วิทยาการ และข้อมูลเกี่ยวกับยาที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างต่อเนื่องทันสถานการณ์

คณะกรรมการพัฒนาระบบยาแห่งชาติ จึงออกประกาศไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ให้ยกเลิกบัญชียาจากสมุนไพรตามแนบท้ายประกาศคณะกรรมการพัฒนาระบบยาแห่งชาติ เรื่อง บัญชียาหลักแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๑ ลงวันที่ ๒๓ มกราคม ๒๕๕๑ และให้บัญชียาจากสมุนไพรตามรายการยาในบัญชีแนบท้ายประกาศฉบับนี้เป็นยาในบัญชียาหลักแห่งชาติ

ข้อ ๒ ในประกาศนี้

“บัญชียาจากสมุนไพร” หมายความว่า รายการยาจากสมุนไพรที่เป็นยาแผนไทยหรือยาแผนโบราณ และยาพัฒนาจากสมุนไพร ตามที่ระบุไว้ในบัญชีแนบท้ายประกาศนี้ ซึ่งมีสูตรตำรับ ข้อบ่งใช้ ขนาด และวิธีใช้ ข้อห้ามใช้ ข้อควรระวัง อาการไม่พึงประสงค์ ตามรายละเอียดในภาคผนวกท้ายบัญชียาจากสมุนไพร ทั้งนี้ ยาจากสมุนไพรตามบัญชียานี้เป็นรายการยาที่ใช้สำหรับโรงพยาบาลและสถานบริการสาธารณสุข รวมทั้งงานสาธารณสุขมูลฐานด้วย

“เภสัชตำรับโรงพยาบาล” หมายความว่า รายการยาจากสมุนไพรที่โรงพยาบาลสามารถผลิตขึ้นใช้ภายในโรงพยาบาลตามเภสัชตำรับโรงพยาบาล หรือตามที่ระบุในภาคผนวกท้ายบัญชียาจากสมุนไพร

ทั้งนี้ให้มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่นี้เป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ ๒๕ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๔

พลตรี สนั่น ขจรประศาสน์

รองนายกรัฐมนตรี

ประธานกรรมการพัฒนาระบบยาแห่งชาติ

บัญชียาจากสมุนไพร
แนบท้ายประกาศคณะกรรมการพัฒนาระบบยาแห่งชาติ
เรื่อง บัญชียาหลักแห่งชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๔

กลุ่มที่ ๑ ยาแผนไทยหรือยาแผนโบราณ ๕๐ รายการ

๑.๑ ยารักษากลุ่มอาการทางระบบไหลเวียนโลหิต (แก้ลม)

(๑) ยาหอมทิพย์โอสถ	ยาผง ยาเม็ด ยาผง (รพ.) ยาเม็ด (รพ.)
(๒) ยาหอมเทพจิตร	ยาผง ยาเม็ด ยาผง (รพ.) ยาเม็ด (รพ.)
(๓) ยาหอมนวโกฐ	ยาผง ยาเม็ด ยาผง (รพ.) ยาเม็ด (รพ.)
(๔) ยาหอมแก้ลมวิงเวียน	ยาเม็ด (รพ.) ยาผง (รพ.)
(๕) ยาหอมอินทจักร์	ยาผง ยาเม็ด ยาผง (รพ.) ยาเม็ด (รพ.)

๑.๒ ยารักษากลุ่มอาการทางระบบทางเดินอาหาร

๑.๒.๑ กลุ่มยาขับลม บรรเทาอาการท้องอืด ท้องเฟ้อ

(๑) ยาธาตุบรรจบ	ยาแคปซูล ยาผง ยาลูกกลอน ยาแคปซูล (รพ.) ยาผง (รพ.) ยาลูกกลอน (รพ.)
(๒) ยาธาตุอุบเชย	ยาน้ำ (รพ.)
(๓) ยาเบญจกูล	ยาแคปซูล ยาผง ยาเม็ด ยาลูกกลอน ยาแคปซูล (รพ.) ยาผง (รพ.) ยาเม็ด (รพ.)
(๔) ยาประสะกะเพรา	ยาผง ยาเม็ด ยาแคปซูล (รพ.) ยาผง (รพ.) ยาเม็ด (รพ.)
(๕) ยาประสะกานพลู	ยาแคปซูล ยาผง ยาเม็ด ยาผง (รพ.)
(๖) ยาประสะเจตพังคี	ยาแคปซูล ยาผง ยาแคปซูล (รพ.) ยาผง (รพ.) ยาเม็ด (รพ.)
(๗) ยามันทธาตุ	ยาผง ยาเม็ด ยาแคปซูล (รพ.) ยาผง (รพ.) ยาเม็ด (รพ.)
(๘) ยามหาจักรใหญ่	ยาเม็ด ยาแคปซูล (รพ.) ยาผง (รพ.) ยาเม็ด (รพ.)
(๙) ยาวิสัมยาใหญ่	ยาผง
(๑๐) ยาอภัยสาลี	ยาลูกกลอน ยาเม็ด

๑.๒.๒ กลุ่มยาบรรเทาอาการท้องผูก

- (๑) ยาถ่ายดีเกลือฝรั่ง ยาแคปซูล ยาเม็ด
(๒) ยาธรณีสุนทระฆาต ยาแคปซูล ยาผง ยาเม็ด ยาลูกกลอน
ยาแคปซูล (รพ.) ยาผง (รพ.)

๑.๒.๓ กลุ่มยาบรรเทาอาการท้องเสีย

- (๑) ยาธาตุบรรจบ ยาแคปซูล ยาผง ยาลูกกลอน
ยาแคปซูล (รพ.) ยาผง (รพ.) ยาลูกกลอน (รพ.)
(๒) ยาเหลืองปิดสมุทร ยาเม็ด
ยาแคปซูล (รพ.) ยาผง (รพ.) ยาเม็ด (รพ.)

๑.๒.๔ กลุ่มยาบรรเทาโรคผิวหนัง

- (๑) ยาผสมเพชรสังฆาต ยาแคปซูล
ยาแคปซูล (รพ.)
(๒) ยาริดสีดวงมหากาฬ ยาเม็ด ยาลูกกลอน
ยาแคปซูล (รพ.)

๑.๓ ยารักษากลุ่มอาการทางสูติศาสตร์-นรีเวชวิทยา

- (๑) ยาประสะไพล ยาแคปซูล ยาผง ยาเม็ด ยาลูกกลอน
ยาแคปซูล (รพ.) ยาผง (รพ.) ยาลูกกลอน (รพ.)
(๒) ยาปลุกไฟธาตุ ยาแคปซูล (รพ.) ยาลูกกลอน (รพ.)
(๓) ยาไฟประลัยกัลป์ ยาแคปซูล ยาผง ยาเม็ด
ยาแคปซูล (รพ.) ยาผง (รพ.) ยาเม็ด (รพ.)
(๔) ยาไฟห้ากอง ยาผง
ยาแคปซูล (รพ.) ยาผง (รพ.) ยาเม็ด (รพ.)
(๕) ยาเลือดงาม ยาแคปซูล (รพ.) ยาผง (รพ.)
(๖) ยาสตรีหลังคลอด ยาต้ม (รพ.)

๑.๔ ยาแก้ไข้

- (๑) ยาเขียวหอม ยาผง
ยาเม็ด (รพ.) ยาผง (รพ.)
(๒) ยาจันทน์ลีลา ยาแคปซูล ยาผง ยาเม็ด
ยาแคปซูล (รพ.) ยาผง (รพ.) ยาเม็ด (รพ.)
(๓) ยาประสะจันทน์แดง ยาแคปซูล ยาผง ยาเม็ด
ยาแคปซูล (รพ.) ยาผง (รพ.) ยาเม็ด (รพ.)
(๔) ยาประสะเปราะใหญ่ ยาผง ยาเม็ด
ยาแคปซูล (รพ.) ยาผง (รพ.) ยาเม็ด (รพ.)

(๕) ยามหานิลแห่งทอง	ยาเม็ด ยาแคปซูล (รพ.) ยาผง (รพ.) ยาเม็ด (รพ.)
(๖) ยาห้าราก	ยาแคปซูล ยาผง ยาเม็ด

๑.๕ ยารักษากลุ่มอาการของระบบทางเดินหายใจ

(๑) ยาแก้ไอผสมกานพลู	ยาลูกกลอน (รพ.)
(๒) ยาแก้ไอผสมมะขามป้อม	ยาน้ำ (รพ.)
(๓) ยาแก้ไอผสมมะนาวดอง	ยาลูกกลอน (รพ.)
(๔) ยาแก้ไอพื้นบ้านอีสาน	ยาน้ำ (รพ.)
(๕) ยาตรีผลา	ยาลูกกลอน ยาเม็ด ยาแคปซูล (รพ.) ยาขง (รพ.)
(๖) ยาประสะมะแว้ง	ยาเม็ด ยาผง (รพ.) ยาลูกกลอน (รพ.)
(๗) ยาปราบชมพูทวีป	ยาแคปซูล (รพ.) ยาลูกกลอน (รพ.)
(๘) ยาอำมฤควาที	ยาผง ยาลูกกลอน ยาผง (รพ.) ยาลูกกลอน (รพ.)

๑.๖ ยาบำรุงโลหิต

(๑) ยาบำรุงโลหิต	ยาแคปซูล ยาผง ยาเม็ด ยาแคปซูล (รพ.) ยาผง (รพ.) ยาเม็ด (รพ.)
------------------	--

๑.๗ ยารักษากลุ่มอาการทางกล้ามเนื้อและกระดูก

๑) ยาสำหรับรับประทาน

(๑) ยาแก้ยเส้น	ยาลูกกลอน (รพ.)
(๒) ยาแก้ลมอัมพฤกษ์	ยาผง (รพ.)
(๓) ยาธรณีสันตะฆาต	ยาแคปซูล ยาผง ยาเม็ด ยาลูกกลอน ยาแคปซูล (รพ.) ยาผง (รพ.)
(๔) ยาผสมโคโคลาน	ยาขง (รพ.) ยาต้ม (รพ.)
(๕) ยาผสมเถาวัลย์เปรียง	ยาลูกกลอน (รพ.)
(๖) ยาสะหัสธารา	ยาแคปซูล ยาผง ยาเม็ด ยาลูกกลอน ยาแคปซูล (รพ.) ยาลูกกลอน (รพ.)

๒) ยาสำหรับใช้ภายนอก

(๑) ยาขี้ผึ้งไพล	ยาขี้ผึ้ง(รพ.)
(๒) ยาประคบ	ยาประคบสมุนไพร(สด/แห้ง) (รพ.)

๑.๘ ยาบำรุงธาตุ ปรับธาตุ

(๑) ยาตรีเกสรมาศ	ยาชง (รพ.)
(๒) ยาตรีพิภัด	ยาแคปซูล (รพ.)
(๓) ยาเบญจกุกูล	ยาแคปซูล ยาผง ยาเม็ด ยาลูกกลอน ยาแคปซูล (รพ.) ยาชง (รพ.) ยาเม็ด (รพ.)
(๔) ยาปลุกไฟธาตุ	ยาแคปซูล (รพ.) ยาลูกกลอน (รพ.)

กลุ่มที่ ๒ ยาพัฒนาจากสมุนไพร ๒๑ รายการ

๒.๑ ยารักษาอาการของระบบทางเดินอาหาร

(๑) ยากล้วย	ยาผง (รพ.)
(๒) ยาขมิ้นชัน	ยาแคปซูล ยาเม็ด ยาแคปซูล (รพ.) ยาเม็ด (รพ.)
(๓) ยาชิง	ยาแคปซูล ยาชง ยาแคปซูล (รพ.) ยาผง (รพ.) ยาชง (รพ.)
(๔) ยาชุมเห็ดเทศ	ยาแคปซูล ยาชง ยาแคปซูล (รพ.) ยาชง (รพ.)
(๕) ยาฟ้าทะลายโจร	ยาแคปซูล ยาเม็ด ยาลูกกลอน ยาแคปซูล (รพ.) ยาลูกกลอน (รพ.)
(๖) ยามะขามแขก	ยาแคปซูล (รพ.) ยาชง (รพ.)

๒.๒ ยารักษาอาการของระบบทางเดินหายใจ

(๑) ยาฟ้าทะลายโจร	ยาแคปซูล ยาเม็ด ยาลูกกลอน ยาแคปซูล (รพ.) ยาลูกกลอน (รพ.)

๒.๓ ยารักษาอาการทางระบบผิวหนัง

(๑) ยาทิงเจอร์ทองพันชั่ง	ทิงเจอร์ (รพ.)
(๒) ยาทิงเจอร์พลู	ทิงเจอร์ (รพ.)
(๓) ยาบัวบก	ยาครีม ยาครีม (รพ.)
(๔) ยาเปลือกมังคุด	ยาน้ำใส (รพ.)
(๕) ยาพญาขอ	ยาครีม ยาโลชั่น สารละลาย (สำหรับป้ายปาก) ยาโลชั่น (รพ.) สารละลาย (สำหรับป้ายปาก) (รพ.) ยาขี้ผึ้ง (รพ.) ทิงเจอร์ (รพ.)

๒.๔ ยารักษาอาการทางกล้ามเนื้อและกระดูก

๑) ยาสำหรับรับประทาน

(๑) ยาแก้อักเสบียี่เปรียง ยาแคปซูล (รพ.)

๒) ยาสำหรับใช้ภายนอก

(๑) ยาพริก ยาเจล
ยาครีม (รพ.) ยาเจล(รพ.) ยาขี้ผึ้ง (รพ.)
(๒) ยาไพล ยาครีม
(๓) ยาน้ำมันไพล ยาน้ำมัน (รพ.)

๒.๕ ยารักษาอาการทางระบบทางเดินปัสสาวะ

(๑) ยากระเจี๋ยบแดง ยาขง (รพ.)
(๒) ยาหญ้ำหนดแมว ยาขง (รพ.)

๒.๖ ยาแก้ไข้ แก้อ่อนใน

(๑) ยาบัวบก ยาแคปซูล (รพ.) ยาขง (รพ.)
(๒) ยามะระขี้นก ยาแคปซูล (รพ.) ยาขง (รพ.)
(๓) ยารางจืด ยาแคปซูล (รพ.) ยาขง (รพ.)
(๔) ยาหญ้ำปักกิ่ง ยาแคปซูล (รพ.) ยาขง (รพ.)

๒.๗ ยาถอนพิษเบื่อเมา

(๑) ยารางจืด ยาขง (รพ.)

๒.๘ ยาลดความอยากบุหรี

(๑) ยาหญ้ำดอกขาว ยาขง (รพ.)

หมายเหตุ

๑. รายละเอียดของยาแต่ละรายการตามภาคผนวกที่แนบท้าย

๒. รพ. ในเครื่องหมายวงเล็บ หมายถึง รูปแบบยาจากสมุนไพรที่เป็นเภสัชตำรับโรงพยาบาล

สารบัญภาคผนวก

หน้า

กลุ่มที่ ๑ ยาแผนไทยหรือยาแผนโบราณ ๕๐ รายการ

๑.๑ ยารักษากลุ่มอาการทางระบบไหลเวียนโลหิต (แก้ลม)	๗
๑.๒ ยารักษากลุ่มอาการทางระบบทางเดินอาหาร	๑๑
๑.๒.๑ กลุ่มยาขับลม บรรเทาอาการท้องอืด ท้องเฟ้อ	๑๑
๑.๒.๒ กลุ่มยาบรรเทาอาการท้องผูก	๑๘
๑.๒.๓ กลุ่มยาบรรเทาอาการท้องเสีย	๑๙
๑.๒.๔ กลุ่มยาบรรเทาโรคบิดสีดวงทวารหนัก	๒๑
๑.๓ ยารักษากลุ่มอาการทางสูติศาสตร์-นรีเวชวิทยา	๒๒
๑.๔ ยาแก้ไข้	๒๖
๑.๕ ยารักษากลุ่มอาการของระบบทางเดินหายใจ	๓๑
๑.๖ ยาบำรุงโลหิต	๓๕
๑.๗ ยารักษากลุ่มอาการทางกล้ามเนื้อและกระดูก	๓๖
๑) ยาสำหรับรับประทาน	๓๖
๒) ยาสำหรับใช้ภายนอก	๓๙
๑.๘ ยาบำรุงธาตุ ปรับธาตุ	๔๑

กลุ่มที่ ๒ ยาพัฒนาจากสมุนไพร ๒๑ รายการ

๒.๑ ยารักษากลุ่มอาการของระบบทางเดินอาหาร	๔๓
๒.๒ ยารักษากลุ่มอาการของระบบทางเดินหายใจ	๔๖
๒.๓ ยารักษากลุ่มอาการทางระบบผิวหนัง	๔๗
๒.๔ ยารักษากลุ่มอาการทางกล้ามเนื้อและกระดูก	๔๙
๑) ยาสำหรับรับประทาน	๔๙
๒) ยาสำหรับใช้ภายนอก	๔๙
๒.๕ ยารักษากลุ่มอาการของระบบทางเดินปัสสาวะ	๕๑
๒.๖ ยาแก้ไข้ แก้ร้อนใน	๕๒
๒.๗ ยาถอนพิษเบื่อเมา	๕๔
๒.๘ ยาลดความอยากบุหรี่	๕๔

ภาคผนวก

กลุ่มที่ ๑ ยาแผนไทยหรือยาแผนโบราณ ๕๐ รายการ

๑.๑ ยารักษากลุ่มอาการทางระบบไหลเวียนโลหิต (แก้ลม)

(๑) ยาหอมทิพโอสถ
สูตรตำรับ

ยาผง ยาเม็ด ยาผง (รพ.) ยาเม็ด (รพ.)

ในผงยา ๑๔๒ กรัม ประกอบด้วย

๑. ดอกพิกุล ดอกบุนนาค ดอกสารภี ดอกมะลิ เกสรบัวหลวง ดอกกระดังงา ดอกจำปา ดอกบัวจงกลนี้ หัวแห้วไทย กระจับ แก่นฝาง แก่นจันทน์แดง แก่นจันทน์ขาว แก่นจันทน์เทศ กฤษณา เปลือกชะลูด เปลือกอบเชย เปลือกสมุลแว้ง แก่นสนเทศ เหง้าว่านน้ำ เหง้ากระชาย หัวเปราะหอม ดอกคำไทย รากชะเอมเทศ แก่นสุรามฤต ลำต้นข่าต้น ลูกจันทน์ ดอกจันทน์ หนักสิ่งละ ๔ กรัม
๒. โกฐสอ โกฐเขมา โกฐหัวบัว โกฐเชียง โกฐจุฬาลัมพา โกฐกระดุก โกฐก้านพร้าว โกฐพุงปลา โกฐชฎามังสี หนักสิ่งละ ๒ กรัม
๓. เทียนดำ เทียนแดง เทียนขาว เทียนข้าวเปลือก เทียนตาตุ๊กแตน เทียนยาวพาลี เทียนสัตตบุษย์ เทียนเกล็ดหอย เทียนตากบ หนักสิ่งละ ๑ กรัม
๔. พิมเสน หนัก ๒ กรัม การบูร หนัก ๑ กรัม

ข้อบ่งใช้

แก้ลมวิงเวียน

ขนาดและวิธีใช้

ชนิดผง

รับประทานครั้งละ ๑ - ๑.๔ กรัม ละลายน้ำกระสายยา เมื่อมีอาการ ทุก ๓ - ๔ ชั่วโมง
ไม่ควรเกินวันละ ๓ ครั้ง

น้ำกระสายยาที่ใช้

น้ำดอกไม้หรือน้ำสุก

ชนิดเม็ด

รับประทานครั้งละ ๑ - ๑.๔ กรัม เมื่อมีอาการ ทุก ๓ - ๔ ชั่วโมง
ไม่ควรเกินวันละ ๓ ครั้ง

ข้อห้ามใช้

-

ข้อควรระวัง

- ควรระวังการรับประทานร่วมกับยาในกลุ่มสารกันเลือดเป็นลิ่ม (anticoagulant) และยาต้านการจับตัวของเกล็ดเลือด (antiplatelets)
- ควรระวังการใช้ยาอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในผู้ป่วยที่มีความผิดปกติของตับไต เนื่องจากอาจเกิดการสะสมของการบูรและเกิดพิษได้
- ควรระวังการใช้ยาในผู้ป่วยที่แพ้ละอองเกสรดอกไม้

อาการไม่พึงประสงค์

-

ข้อมูลเพิ่มเติม

-

(๒) ยาหอมเทพจิตร

ยามง ยาเม็ด ยามง (รพ.) ยาเม็ด (รพ.)

สูตรตำรับ

ในผงยา ๓๖๖ กรัม ประกอบด้วย

๑. ดอกพิกุล ดอกบุนนาค ดอกสารภี เกสรบัวหลวง ดอกบัวชม ดอกบัวเผื่อน
หนักสิ่งละ ๔ กรัม ดอกมะลิ หนัก ๑๘๓ กรัม
๒. ผิวมะกรูด ผิวมะงั่ว ผิวมะนาว ผิวส้มตรังกานูหรือส้มจุก ผิวส้มจีน ผิวส้มโอ
ผิวส้มเขียวหวาน หนักสิ่งละ ๔ กรัม ผิวส้มซ่า หนัก ๒๘ กรัม
๓. โกฐสอ โกฐเขมา โกฐหัวบัว โกฐเชียง โกฐจุฬาลัมพา โกฐกระดุก โกฐก้านพร้าว
โกฐพุงปลา โกฐชุกามังสี หนักสิ่งละ ๔ กรัม
๔. เทียนดำ เทียนแดง เทียนขาว เทียนขาวเปลือก เทียนตาตุ๊กแตน เทียนยาวพาดิ
เทียนสัตตบุษย์ เทียนเกล็ดหอย เทียนตากบ หนักสิ่งละ ๔ กรัม
๕. ลูกจันทน์ ดอกจันทน์ ลูกกระวาน ดอกกานพลู แก่นจันทน์แดง แก่นจันทน์ขาวหรือ
แก่นจันทน์ชะมด กฤษณา กระลำพัก ขอนดอก เปลือกชะลูด เปลือกอบเชย
หัวเปราะหอม รากแฝกหอม หนักสิ่งละ ๒ กรัม
๖. พิมเสน หนัก ๔ กรัม การบูร หนัก ๑ กรัม

ข้อบ่งใช้แก้ลมกองละเอียด ได้แก่ อาการหน้ามืด ตาลาย สวิงสวย (อาการที่รู้สึกใจหวีวงเวียน
คลื่นไส้ ตาพร่าจะเป็นลม) ใจสั่น และบำรุงดวงจิตให้ชุ่มชื้น**ขนาดและวิธีใช้****ชนิดผง**รับประทานครั้งละ ๑ - ๑.๔ กรัม ละลายน้ำสุก
เมื่อมีอาการ ทุก ๓ - ๔ ชั่วโมง ไม่ควรเกินวันละ ๓ ครั้ง**ชนิดเม็ด**

รับประทานครั้งละ ๑ - ๑.๔ กรัม เมื่อมีอาการ ทุก ๓ - ๔ ชั่วโมง ไม่ควรเกินวันละ ๓ ครั้ง

ข้อห้ามใช้

-

ข้อควรระวัง

- ควรระวังการรับประทานร่วมกับยาในกลุ่มสารกันเลือดเป็นลิ่ม (anticoagulant) และ
ยาต้านการจับตัวของเกล็ดเลือด (antiplatelets)
- ควรระวังการใช้ยาอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในผู้ป่วยที่มีความผิดปกติของตับ
ไต เนื่องจากอาจเกิดการสะสมของการบูรและเกิดพิษได้
- ควรระวังการใช้ยาในผู้ป่วยที่แพ้ละอองเกสรดอกไม้

อาการไม่พึงประสงค์

-

ข้อมูลเพิ่มเติม

-

(๓) ยาหอมนวโกฐ

ยามง ยาเม็ด ยามง (รพ.) ยาเม็ด (รพ.)

สูตรตำรับยา

ในผงยา ๒๑๒ กรัม ประกอบด้วย

๑. โกฐสอ โกฐเขมา โกฐหัวบัว โกฐเชียง โกฐจุฬาลัมพา โกฐกระดุก โกฐก้านพร้าว
โกฐพุงปลา โกฐชุกามังสี หนักสิ่งละ ๔ กรัม

๒. เทียนดำ เทียนแดง เทียนขาว เทียนข้าวเปลือก เทียนตาตุ๊กแตน เทียนยาวพาดิ เทียนสัตตบุษย์ เทียนเกล็ดหอย เทียนตากบ หนักสิ่งละ ๔ กรัม
๓. เปลือกสมุลแว้ง หย้าตีนนก รากแฝกหอม เปลือกชะลูด หัวเปราะหอม กระลำพัก ขอนดอก เนื้อไม้ กฤษณา หนักสิ่งละ ๔ กรัม
๔. เหง้าชิงแห้ง ดอกดีปลี รากเจตมูลเพลิงแดง เกาสะค่าน รากข้าพลุ หนักสิ่งละ ๓ กรัม
๕. หัวแห้วหมู ลูกกระวาน ดอกกานพลู ดอกจันทร์ ลูกจันทร์ เปลือกอบเชยญวน ลูกผักชีลา แก่นสน หนักสิ่งละ ๔ กรัม
๖. แก่นสักชี ลูกราชดัด ลูกสารพัดพิษ แก่นจันทร์เทศ แก่นจันทร์แดง ลูกกระดอม เถาบอระเพ็ด หนักสิ่งละ ๔ กรัม
๗. เกสรบัวหลวง ดอกบุนนาค ดอกพิกุล ดอกสารภี ดอกมะลิ หนักสิ่งละ ๔ กรัม
๘. เนื้อลูกมะขามป้อม เนื้อลูกสมอพิเภก รากชะเอมเทศ หนักสิ่งละ ๔ กรัม
๙. พิมเสน หนัก ๑ กรัม

ข้อบ่งใช้

๑. แก้มวิงเวียน คลื่นเหียน อาเจียน (ลมจุกแน่นในอก) ในผู้สูงอายุ
๒. แก้มปลายไข้ (หลังจากฟื้นไข้แล้วยังมีอาการ เช่น คลื่นเหียน วิงเวียน เบื่ออาหาร ท้องอืด และอ่อนเพลีย)

ขนาดและวิธีใช้

ชนิดผง

รับประทานครั้งละ ๑ - ๒ กรัม ละลายน้ำกระสาย เมื่อมีอาการ ทุก ๓ - ๔ ชั่วโมง ไม่ควรเกินวันละ ๓ ครั้ง

น้ำกระสายยาที่ใช้

- กรณี แก้มวิงเวียน คลื่นเหียน อาเจียน (ลมจุกแน่นในอก) ในผู้สูงอายุ ใช้น้ำลูกผักชี (๑๕ กรัม)หรือเทียนดำ (๑๕ กรัม) ต้มเป็นน้ำกระสายยา
- กรณีแก้มปลายไข้ (หลังจากฟื้นไข้แล้วยังมีอาการเช่น คลื่นเหียน วิงเวียน เบื่ออาหาร ท้องอืด อ่อนเพลีย) ใช้ก้านสะเดา (๓๓ ก้าน หรือ ๑๕ กรัม) ลูกกระดอม (๗ ลูก หรือ ๑๕ กรัม) และเถาบอระเพ็ด (๗ องคุลี หรือ ๑๕ กรัม) ต้มเป็นน้ำกระสายยา
- ถ้าหาน้ำกระสายยาไม่ได้ ให้ใช้น้ำสุกแทน

ชนิดเม็ด

รับประทานครั้งละ ๑ - ๒ กรัม ทุก ๓ - ๔ ชั่วโมง เมื่อมีอาการ ไม่ควรเกินวันละ ๓ ครั้ง

ข้อห้ามใช้

- ห้ามใช้ในหญิงตั้งครรภ์ และผู้ที่มิใช่

ข้อควรระวัง

- ควรระวังการรับประทานร่วมกับยาในกลุ่มสารกันเลือดเป็นลิ่ม (anticoagulant) และยาต้านการจับตัวของเกล็ดเลือด (antiplatelets)
- ควรระวังการใช้ยาในผู้ป่วยที่แพ้ละอองเกสรดอกไม้

อาการไม่พึงประสงค์

-

ข้อมูลเพิ่มเติม

ในสูตรตำรับได้ตัดไคร้เครือออก เนื่องจากมีข้อมูลงานวิจัยบ่งชี้ว่าไคร้เครือที่ใช้และมีการจำหน่ายในท้องตลาด เป็นพืชในสกุล *Aristolochia* ซึ่งพืชในสกุล *Aristolochia* มีรายงานพบว่าก่อให้เกิดความเป็นพิษต่อไต (nephrotoxicity) และเมื่อปี ค.ศ. ๒๐๐๒ องค์การอนามัยโลกได้ประกาศให้พืชสกุล *Aristolochia* เป็นสารก่อมะเร็งในมนุษย์

(๔) ยาหอมแก้ลมวิงเวียน

ยาผง (รพ.) ยาเม็ด (รพ.)

สูตรตำรับ

ในผงยา ๒๒๕ กรัมประกอบด้วย

๑. รากชะเอมเทศ หนัก ๓๒ กรัม แก่นจันทน์เทศ หนัก ๒๔ กรัม
๒. ดอกกานพลู โกฎเชียง โกฎหัวบัว รากแฝกหอม เกสรบัวหลวง หนักสิ่งละ ๑๒ กรัม
๓. เปลือกสมุลแว้ง หนัก ๑๐ กรัม เปลือกอบเชยญวน เปลือกอบเชยเทศ กฤษณา กระลำพัก โกฎจุฬาลัมพา โกฎพุงปลา เปลือกชะลูด หนักสิ่งละ ๘ กรัม
๔. พิมเสน ขอนดอก ดอกบุนนาค ดอกพิกุล ดอกสารภี หนักสิ่งละ ๖ กรัม
๕. เถามวกแดง ๕ กรัม น้ำประสานทองสะอาด แก่นจันทน์แดง หนักสิ่งละ ๔ กรัม

ข้อบ่งใช้

แก้ลมวิงเวียน อ่อนเพลีย นอนไม่หลับ

ขนาดและวิธีใช้

รับประทานครั้งละ ๖๐๐ มิลลิกรัม - ๑ กรัม เมื่อมีอาการ ทุก ๓ - ๔ ชั่วโมง
ไม่ควรเกินวันละ ๓ ครั้ง

ข้อห้ามใช้

-

ข้อควรระวัง

- ควรระวังการรับประทานร่วมกับยาในกลุ่มสารกันเลือดเป็นลิ่ม (anticoagulant) และยาต้านการจับตัวของเกล็ดเลือด (antiplatelets)
- ควรระวังการใช้กับผู้ป่วยที่มีประวัติแพ้เกสรดอกไม้

อาการไม่พึงประสงค์

-

ข้อมูลเพิ่มเติม

-

(๕) ยาหอมอินทจักร์

ยาผง ยาเม็ด ยาผง (รพ.) ยาเม็ด (รพ.)

สูตรตำรับ

ในผงยา ๙๘ กรัม ประกอบด้วย

เถาสะค้าน รากข้าวพุลู เหง้าขิง ดอกตีป्ली รากเจตมูลเพลิงแดง ลูกผักชีลา โกฎสูอ โกฎเขมา โกฎก้านพร้าว โกฎพุงปลา โกฎจุฬาลัมพา โกฎเชียง โกฎกักกรา โกฎน้ำเต้า โกฎกระดูก เทียนดำ เทียนขาว เทียนแดง เทียนข้าวเปลือก เทียนยาวพาลี แก่นจันทน์แดง แก่นจันทน์เทศ เถามวกแดง เถามวกขาว รากย่านาง เปลือกชะลูด เปลือกอบเชย เปลือกสมุลแว้ง กฤษณา กระลำพัก เถาบอระเพ็ด ลูกกระดอม กำยาน ขอนดอก ลูกจันทน์ ดอกจันทน์ ลูกกระวาน ดอกกานพลู ลำพันแดง ดอกสารภี ดอกพิกุล ดอกบุนนาค ดอกจำปา ดอกกระดังงา ดอกมะลิ ดอกคำไทย แก่นฝางเสน ดีวัว พิมเสน หนักสิ่งละ ๒ กรัม

ข้อบ่งใช้

๑. แก้ลมบาดทะจิต
๒. แก้คลื่นเหียนอาเจียน
๓. แก้ลมจุกเสียด

ขนาดและวิธีใช้

ชนิดผง

รับประทานครั้งละ ๑ - ๒ กรัม ละลายน้ำกระสายยา ทุก ๓ - ๔ ชั่วโมง ไม่ควรเกินวันละ ๓ ครั้ง

น้ำกระสายยาที่ใช้

- กรณีแก้ลมบาดทะจิต ใช้ น้ำดอกมะลิ
- กรณีแก้คลื่นเหียนอาเจียน ใช้ น้ำลูกผักชี เทียนดำต้ม ถ้าไม่มีใช้น้ำสุก
- กรณีแก้ลมจุกเสียด ใช้ น้ำขิงต้ม

ชนิดเม็ด

รับประทานครั้งละ ๑ - ๒ กรัม ทุก ๓ - ๔ ชั่วโมง ไม่ควรเกินวันละ ๓ ครั้ง

ข้อห้ามใช้

ห้ามใช้ในหญิงตั้งครรภ์

ข้อควรระวัง

- ควรระวังการรับประทานร่วมกับยาในกลุ่มสารกันเลือดเป็นลิ่ม (anticoagulant) และยาต้านการจับตัวของเกล็ดเลือด (antiplatelets)
- ควรระวังการใช้กับผู้ป่วยที่มีประวัติแพ้เกสรดอกไม้

อาการไม่พึงประสงค์

-

ข้อมูลเพิ่มเติม

ในสูตรตำรับได้ตัดไคร้เครือออก เนื่องจากมีข้อมูลงานวิจัยบ่งชี้ว่าไคร้เครือที่ใช้และมีการจำหน่ายในท้องตลาด เป็นพืชในสกุล *Aristolochia* ซึ่งพืชในสกุล *Aristolochia* มีรายงานพบวก่อให้เกิดความเป็นพิษต่อไต (nephrotoxicity) และเมื่อปี ค.ศ. ๒๐๐๒ องค์การอนามัยโลกได้ประกาศให้พืชสกุล *Aristolochia* เป็นสารก่อมะเร็งในมนุษย์

๑.๒ ยารักษากลุ่มอาการทางระบบทางเดินอาหาร

๑.๒.๑ กลุ่มยาขับลม บรรเทาอาการท้องอืด ท้องเฟ้อ

(๑) ยาธาตุบรรจบ

ยาแคปซูล ยาผง ยาลูกกลอน ยาแคปซูล (รพ.) ยาผง (รพ.) ยาลูกกลอน (รพ.)

สูตรตำรับ

ในผงยา ๑๐๔ กรัม ประกอบด้วย

๑. เนื้อมูกสมอไทย หนัก ๑๖ กรัม

๒. โกฎ้าันพร้าว หนัก ๘ กรัม

๓. เหง้าขิง โกฎ้าเฆมา โกฎ้าพุงปลา โกฎ้าเชียง โกฎ้าสอ เทียนดำ เทียนขาว เทียนสัตตบุษย์ เทียนยาวพาดณี เทียนแดง ลูกจันทน์ ดอกจันทน์ ดอกกานพลู เปลือกสมุล้วนแห้ง ลูกกระวาน ลูกผักชีลา ใบพิมเสนต้น ดอกดีปลี หัวเปราะหอม การบูร หนักสิ่งละ ๔ กรัม

ข้อบ่งใช้

บรรเทาอาการท้องอืด ท้องเฟ้อ

ขนาดและวิธีใช้

ชนิดผง

ผู้ใหญ่

รับประทานครั้งละ ๑ กรัม ละลายน้ำกระสายยา วันละ ๓ ครั้ง ก่อนอาหาร เมื่อมีอาการ

เด็ก อายุ ๖ - ๑๒ ปี

รับประทานครั้งละ ๕๐๐ มิลลิกรัม ละลายน้ำกระสายยา วันละ ๓ ครั้ง ก่อนอาหาร
เมื่อมีอาการ

น้ำกระสายยาที่ใช้

- กรณีแก้ท้องอืด ท้องเฟ้อ ใช้กระเทียม 3 กลีบ ทุบขงน้ำร้อนหรือใช้ใบกะเพรา ต้มเป็นน้ำกระสายยา
- ถ้าหาน้ำกระสายยาไม่ได้ให้ใช้น้ำสุกแทน

ชนิดลูกกลอน และชนิดแคปซูล

ผู้ใหญ่

รับประทานครั้งละ ๑ กรัม วันละ ๓ ครั้ง ก่อนอาหาร เมื่อมีอาการ

เด็ก อายุ ๖ - ๑๒ ปี

รับประทานครั้งละ ๕๐๐ มิลลิกรัม วันละ ๓ ครั้ง ก่อนอาหาร เมื่อมีอาการ

ข้อห้ามใช้

ห้ามใช้ในหญิงตั้งครรภ์ และผู้ที่มิใช่

ข้อควรระวัง

- ควรระวังการรับประทานร่วมกับยาในกลุ่มสารกันเลือดเป็นลิ่ม (anticoagulant) และยาต้านการจับตัวของเกล็ดเลือด (antiplatelets)
- ควรระวังการใช้ยาอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในผู้ป่วยที่มีความผิดปกติของตับไต เนื่องจากอาจเกิดการสะสมของการบูรและเกิดพิษได้

อาการไม่พึงประสงค์

ข้อมูลเพิ่มเติม

- ในสูตรตำรับได้ตัดไคร้เครือออก เนื่องจากมีข้อมูลงานวิจัยบ่งชี้ว่าไคร้เครือที่ใช้และมีการจำหน่ายในท้องตลาด เป็นพืชในสกุล *Aristolochia* ซึ่งพืชในสกุล *Aristolochia* มีรายงานพบวก่อให้เกิดความเป็นพิษต่อไต (nephrotoxicity) และเมื่อปี ค.ศ. ๒๐๐๒ องค์การอนามัยโลกได้ประกาศให้พืชสกุล *Aristolochia* เป็นสารก่อมะเร็งในมนุษย์

(๒) ยาราทูปเบย

ยาน้ำ (รพ.)

สูตรตำรับ

ในยาน้ำ ๑๐๐ มิลลิลิตร ประกอบด้วย

๑.เปลือกอบเชยเทศ เปลือกสมุลแว้ง ลูกกระวาน ดอกกานพลู รากชะเอมเทศ
หนักสิ่งละ ๘๐๐ มิลลิกรัม

๒.เกล็ดสะระแห่น การบูร หนักสิ่งละ ๕๐ มิลลิกรัม

ข้อบ่งใช้

ขับลม บรรเทาอาการท้องอืด ท้องเฟ้อ

ขนาดและวิธีใช้

รับประทานครั้งละ ๑๕ - ๓๐ มิลลิลิตร วันละ ๓ ครั้ง หลังอาหาร

ข้อห้ามใช้

-

ข้อควรระวัง

ควรระวังการใช้ยาอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในผู้ป่วยที่มีความผิดปกติของตับไต เนื่องจากอาจเกิดการสะสมของการบูรและเกิดพิษได้

อาการไม่พึงประสงค์

-

ข้อมูลเพิ่มเติม

-

(๓) ยาเบญจกูล	ยาแคปซูล ยาผง ยาเม็ด ยาลูกกลอน ยาแคปซูล(รพ.) ยาขง (รพ.) ยาเม็ด (รพ.)
สูตรตำรับ	ในผงยา ๑๐๐ กรัม ประกอบด้วย ดอกดีป्ली รากข้าวพลู เกาสะค้ำน รากเจตมูลเพลิงแดง เหง้าชิงแห้ง หนักสิ่งละ ๒๐ กรัม
ข้อบ่งใช้	บรรเทาอาการท้องอืด ท้องเฟ้อ
ขนาดและวิธีใช้	ชนิดขง รับประทานครั้งละ ๑.๕ - ๒ กรัม วันละ ๓ ครั้ง หลังอาหาร ชนิดผง รับประทานครั้งละ ๘๐๐ มิลลิกรัม - ๑ กรัม วันละ ๓ ครั้ง หลังอาหาร ชนิดลูกกลอน ชนิดเม็ด และชนิดแคปซูล รับประทานครั้งละ ๘๐๐ มิลลิกรัม - ๑ กรัม วันละ ๓ ครั้ง หลังอาหาร
ข้อห้ามใช้	ห้ามใช้ในหญิงตั้งครรภ์ ผู้ที่มีไข้ และเด็กเล็ก
ข้อควรระวัง	- ไม่ควรใช้ยานี้ในฤดูร้อน เนื่องจากอาจทำให้ไพเราะตุกำเริบ - ไม่ควรรับประทานติดต่อกันนานเกิน ๗ วัน
อาการไม่พึงประสงค์	-
ข้อมูลเพิ่มเติม	-

(๔) ยาประสะกะเพรา	ยาผง ยาเม็ด ยาแคปซูล (รพ.) ยาผง (รพ.) ยาเม็ด (รพ.)
สูตรตำรับ	ในผงยา ๙๒ กรัม ประกอบด้วย ๑. ใบกะเพราแดง หนัก ๔๗ กรัม ๒. ผิวมะกรูด หนัก ๒๐ กรัม ๓. รากชะเอมเทศ มหาหิงค์ หนักสิ่งละ ๘ กรัม ๔. พริกไทยล่อน เหง้าชิง ดอกดีป्ली หัวกระเทียม หนักสิ่งละ ๒ กรัม ๕. เกลือสินเธาว์ หนัก ๑ กรัม
ข้อบ่งใช้	บรรเทาอาการท้องอืด ท้องเฟ้อ จุกเสียด
ขนาดและวิธีใช้	ชนิดผงและชนิดเม็ด เด็ก อายุ ๑ - ๓ เดือน รับประทานครั้งละ ๑๐๐ - ๒๐๐ มิลลิกรัม อายุ ๔ - ๖ เดือน รับประทานครั้งละ ๒๐๐ - ๓๐๐ มิลลิกรัม อายุ ๗ - ๑๒ เดือน รับประทานครั้งละ ๔๐๐ - ๖๐๐ มิลลิกรัม โดยนำยาละลายน้ำกระสายยา (ทิ้งไว้ให้ตกตะกอน แล้วใช้หลอดหยดดูดส่วนน้ำใส) รับประทานวันละ ๒ ครั้ง เข้าและเย็น เมื่อมีอาการ น้ำกระสายยาที่ใช้ ● กรณีแก้ท้องอืด ท้องเฟ้อ ใช้น้ำสุก หรือน้ำใบกะเพราต้ม ● กรณีแก้จุกเสียด ใช้น้ำพลเผาไฟพอสุก ผนกับน้ำสุก ชนิดเม็ด และชนิดแคปซูล เด็ก อายุ ๖ - ๑๒ ปี (รพ.) รับประทานครั้งละ ๑ กรัม วันละ ๒ ครั้ง เข้าและเย็น

	เมื่อมีอาการ
ข้อห้ามใช้	ห้ามใช้ในหญิงตั้งครรภ์ และผู้ที่มิใช่
ข้อควรระวัง	-
อาการไม่พึงประสงค์	-
ข้อมูลเพิ่มเติม	ชนิดเม็ดที่ใช้ละลายน้ำกระสายยา เป็นชนิดเม็ดแบบอัดเปียก
(๕) ยาประสะกานพลู	ยาแคปซูล ยาผง ยาเม็ด ยาผง (รพ.)
สูตรตำรับ	ในผงยา ๒๕๐ กรัม ประกอบด้วย <ol style="list-style-type: none"> ๑. ดอกกานพลู หนัก ๑๒๕ กรัม ๒. เปลือกชิก หนัก ๑๐ กรัม เหง้าขมิ้นชัน หนัก ๘ กรัม เปลือกเพกา เปลือกขี้ไต้ หนักสิ่งละ ๔ กรัม ๓. เหง้าชิงแห้ง ดอกดีปลี หนักสิ่งละ ๓ กรัม เหง้าไพล รากเจตมูลเพลิงแดง เกาสะค่าน รากข้าวปลู หนักสิ่งละ ๒ กรัม พริกไทยล่อน หนักสิ่งละ ๑ กรัม เหง้าว่านน้ำ หัวกระชาย การบูร หนักสิ่งละ ๔ กรัม ๔. รากแฝกหอม หัวเปราะหอม รากกรงขเมา ใบกระวาน ลูกกระวาน ลูกผักชีลา หนักสิ่งละ ๔ กรัม เนื้อไม้ ลูกจันทน์ หนักสิ่งละ ๘ กรัม ๕. เทียนดำ เทียนขาว โกฐสอ โกฐกระดูก หนักสิ่งละ ๔ กรัม ๖. รากข้าวสาร หนัก ๘ กรัม รากแฉ่ง หนัก ๔ กรัม ๗. กำมะถันเหลือง หนัก ๔ กรัม
ข้อบ่งใช้	บรรเทาอาการปวดท้อง จุกเสียด แน่นเฟ้อจากอาหารไม่ย่อย เนื่องจากธาตุไม่ปกติ
ขนาดและวิธีใช้	ชนิดผง รับประทานครั้งละ ๑ กรัม ละลายน้ำกระสายยา วันละ ๓ ครั้ง หลังอาหาร เมื่อมีอาการ น้ำกระสายยาที่ใช้ <ul style="list-style-type: none"> ● ใช้ไพลเผาไฟพอสุกผสมกับน้ำปูนใสเป็นน้ำกระสาย ● ถ้าหาน้ำกระสายยาไม่ได้ให้ใช้น้ำสุกแทน ชนิดเม็ด และชนิดแคปซูล รับประทานครั้งละ ๑ กรัม วันละ ๓ ครั้ง หลังอาหาร เมื่อมีอาการ
ข้อห้ามใช้	ห้ามใช้ในหญิงตั้งครรภ์ และผู้ที่มิใช่
ข้อควรระวัง	- ควรระวังการใช้ยาอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในผู้ป่วยที่มีความผิดปกติของตับไต เนื่องจากอาจเกิดการสะสมของการบูรและเกิดพิษได้
อาการไม่พึงประสงค์	-
ข้อมูลเพิ่มเติม	ในสูตรตำรับได้ตัดไคร้เครือออก เนื่องจากมีข้อมูลงานวิจัยบ่งชี้ว่าไคร้เครือที่ใช้และมีการจำหน่ายในท้องตลาด เป็นพืชในสกุล <i>Aristolochia</i> ซึ่งพืชในสกุล <i>Aristolochia</i> มีรายงานพบว่าก่อให้เกิดความเป็นพิษต่อไต (nephrotoxicity) และเมื่อปี ค.ศ. ๒๐๐๒ องค์การอนามัยโลกได้ประกาศให้พืชสกุล <i>Aristolochia</i> เป็นสารก่อมะเร็งในมนุษย์

(๖) ยาประสะเจตพังคี

ยาแคปซูล ยาผง ยาแคปซูล (รพ.) ยาผง (รพ.) ยาเม็ด (รพ.)

สูตรตำรับ

ในผงยา ๖๖ กรัม ประกอบด้วย

๑. รากเจตพังคี หนัก ๓๓ กรัม

๒. เหง้าข่า หนัก ๑๖ กรัม

๓. รากกระย้อม พริกไทยล่อน เถาบอระเพ็ด หนักสิ่งละ ๒ กรัม

๔. ดอกจันทน์ ลูกจันทน์ ลูกกระวาน ใบกระวาน ดอกกานพลู รากกรงเข็ม

เนื้อลูกสมอทะเล รากพญารากขาว เปลือกต้นหว่า เกลือสินเธาว์ การบูร หนักสิ่งละ ๑ กรัม

ข้อบ่งใช้

แก้กษัยจุกเสียด ขับผายลม

ขนาดและวิธีใช้**ชนิดผง**

รับประทานครั้งละ ๑ กรัม ละลายน้ำสุก วันละ ๒ ครั้ง เข้าและเย็น ก่อนอาหาร

ชนิดเม็ดและชนิดแคปซูล

รับประทานครั้งละ ๑ กรัม วันละ ๒ ครั้ง เข้าและเย็น ก่อนอาหาร

ข้อห้ามใช้

ห้ามใช้ในหญิงตั้งครรภ์ และผู้ที่มีไข้

ข้อควรระวัง

- ควรระวังการใช้ยาอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในผู้ป่วยที่มีความผิดปกติของตับไต เนื่องจากอาจเกิดการสะสมของการบูรและเกิดพิษได้

อาการไม่พึงประสงค์

-

ข้อมูลเพิ่มเติม

ในสูตรตำรับได้ตัดไคร้เครือออก เนื่องจากมีข้อมูลงานวิจัยบ่งชี้ว่าไคร้เครือที่ใช้และมีการจำหน่ายในท้องตลาด เป็นพืชในสกุล *Aristolochia* ซึ่งพืชในสกุล *Aristolochia* มีรายงานพบว่าก่อให้เกิดความเป็นพิษต่อไต (nephrotoxicity) และเมื่อปี ค.ศ. ๒๐๐๒ องค์การอนามัยโลกได้ประกาศให้พืชสกุล *Aristolochia* เป็นสารก่อมะเร็งในมนุษย์

(๗) ยามันทรธาตุ

ยาผง ยาเม็ด ยาแคปซูล (รพ.) ยาผง (รพ.) ยาเม็ด (รพ.)

สูตรตำรับ

ในผงยา ๙๓ กรัม ประกอบด้วย

๑. เหง้าขิง ลูกเบญจกานี หนักสิ่งละ ๙ กรัม

๒. โกฐสอ โกฐขมา โกฐหัวบัว โกฐเชียง โกฐจุฬาลัมพา เทียนดำ เทียนแดง เทียนขาว เทียนขาวเปลือก เทียนตาตุ๊กแตน ลูกผักชีล้อม ลูกผักชีลา หัวกระเทียม เปลือกสมุลแว้ง เปลือกโมกมัน แก่นจันทน์แดง แก่นจันทน์เทศ ดอกกานพลู ดอกดีปลี รากข้าพลุ เถาสะค้าน รากเจตมูลเพลิงแดง พริกไทยล่อน ลูกจันทน์ การบูร หนักสิ่งละ ๓ กรัม

ข้อบ่งใช้

บรรเทาอาการท้องอืด ท้องเฟ้อ แก้อาการไม่ปกติ

ขนาดและวิธีใช้**ชนิดผง****ผู้ใหญ่** รับประทานครั้งละ ๑ กรัม**เด็ก** อายุ ๖ - ๑๒ ปี รับประทานครั้งละ ๕๐๐ มิลลิกรัม

ละลายน้ำสุก วันละ ๓ ครั้ง ก่อนอาหาร

ชนิดเม็ดและ ชนิดแคปซูล**ผู้ใหญ่** รับประทานครั้งละ ๑ กรัม วันละ ๓ ครั้ง ก่อนอาหาร

	<p>เด็ก อายุ ๖ - ๑๒ ปี รับประทานครั้งละ ๕๐๐ มิลลิกรัม วันละ ๓ ครั้ง ก่อนอาหาร</p>
ข้อห้ามใช้	<ul style="list-style-type: none"> - ห้ามใช้ในเด็กอายุต่ำกว่า ๑ ขวบ เนื่องจากเป็นยารสร้อน ทำให้ลิ้น ปากแสบร้อนได้ - ห้ามใช้ในหญิงตั้งครรภ์ และผู้ที่มิใช่
ข้อควรระวัง	<ul style="list-style-type: none"> - ควรระวังการรับประทานร่วมกับยาในกลุ่มสารกันเลือดเป็นลิ่ม (anticoagulant) และยาต้านการจับตัวของเกล็ดเลือด (antiplatelets) - ควรระวังการใช้ยาอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในผู้ป่วยที่มีความผิดปกติของตับไต เนื่องจากอาจเกิดการสะสมของการบูรและเกิดพิษได้
อาการไม่พึงประสงค์	-
ข้อมูลเพิ่มเติม	<p>ในสูตรตำรับได้ตัดไคร้เครือออก เนื่องจากมีข้อมูลงานวิจัยบ่งชี้ว่าไคร้เครือที่ใช้และมีการจำหน่ายในท้องตลาด เป็นพืชในสกุล <i>Aristolochia</i> ซึ่งพืชในสกุล <i>Aristolochia</i> มีรายงานพบว่าก่อให้เกิดความเป็นพิษต่อไต (nephrotoxicity) และเมื่อปี ค.ศ. ๒๐๐๒ องค์การอนามัยโลกได้ประกาศให้พืชสกุล <i>Aristolochia</i> เป็นสารก่อมะเร็งในมนุษย์</p>
(๘) ยามหาจักรใหญ่	ยาเม็ด ยาแคปซูล (รพ.) ยาผง (รพ.) ยาเม็ด (รพ.)
สูตรตำรับ	<p>ในผงยา ๑๑๔ กรัม ประกอบด้วย</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. ไบอะเพนโทม หนัก ๖๐ กรัม ๒. ยาดำสะตุ หนัก ๘ กรัม ๓. โกฐสอ โกฐเขมา โกฐพุงปลา โกฐก้านพร้าว โกฐกระดุก เทียนดำ เทียนแดง เทียนขาว เทียนข้าวเปลือก เทียนยาวพาลี เนื้อลูกสมอไทย เนื้อลูกสมอพิเภก เนื้อลูกมะขามป้อม ลูกจันทน์ ดอกจันทน์ ลูกกระวาน ดอกกานพลู รากชะเอมเทศ เมล็ดโหระพา ลูกผักชีลา สารส้มสะตุ เหง้าขมิ้นอ้อย หัวกระเทียม หนักสิ่งละ ๒ กรัม
ข้อบ่งใช้	<ol style="list-style-type: none"> ๑. แก้กลมขวาง ๒. บรรเทาอาการท้องอืด ท้องเฟ้อ
ขนาดและวิธีใช้	<ol style="list-style-type: none"> ๑. แก้กลมขวาง <ul style="list-style-type: none"> ชนิดผงและชนิดเม็ด เด็ก อายุ ๑ - ๕ ขวบ รับประทานครั้งละ ๕๐๐ มิลลิกรัม - ๑.๕ กรัม ละลายน้ำสุกเพิ่มและลดได้ตามส่วน วันละ ๒ ครั้ง เข้าและเย็น ก่อนอาหาร ๒. บรรเทาอาการท้องอืด ท้องเฟ้อ ชนิดผงและชนิดเม็ด เด็ก อายุ ๑ - ๕ ขวบ รับประทานครั้งละ ๕๐๐ มิลลิกรัม - ๑.๕ กรัม ละลายน้ำสุกเพิ่มและลดได้ตามส่วน วันละ ๒ ครั้ง เข้าและเย็น ก่อนอาหาร ชนิดเม็ดและชนิดแคปซูล เด็ก อายุ ๖ - ๑๒ ปี (รพ.) รับประทานครั้งละ ๑.๕ กรัม วันละ ๒ ครั้ง

ข้อห้ามใช้	เข้าและเย็น ก่อนอาหาร
ข้อควรระวัง	- - ควรระวังการรับประทานร่วมกับยาในกลุ่มสารกันเลือดเป็นลิ่ม (anticoagulant) และยาต้านการจับตัวของเกล็ดเลือด (antiplatelets) - หากรับประทานแล้วมีอาการท้องเสีย ควรหยุดรับประทานยา
อาการไม่พึงประสงค์	-
ข้อมูลเพิ่มเติม	ชนิดเม็ดที่ใช้ละลายน้ำกระสายยา เป็นชนิดเม็ดแบบอัดเปียก

(๙) ยาริสมัพยาใหญ่	ยาผง
สูตรตำรับ	ในผงยา ๑๐๘ กรัม ประกอบด้วย ๑. ดอกดีปลี หนัก ๕๔ กรัม ๒. ลูกผักชีลา ลูกจันทน์ ดอกจันทน์ หนักสิ่งละ ๘ กรัม ๓. ลูกกระวาน ดอกกานพลู โกฐสอ โกฐเขมา โกฐหัวบัว โกฐเชียง โกฐจุฬาลัมพา เปลือกอบเชย เปลือกสมุลแว้ง เนื้อลูกสมอเทศ เนื้อลูกสมอไทย เหง้าว่านน้ำ เถาบอระเพ็ด เหง้าชิงแห้ง รากพญารากขาว หนักสิ่งละ ๒ กรัม
ข้อบ่งใช้	บรรเทาอาการท้องอืด ท้องเฟ้อ จุกเสียด
ขนาดและวิธีใช้	รับประทานครั้งละ ๑ กรัม ละลายน้ำสุกหรือผสมน้ำผึ้งปั้นเป็นลูกกลอน ทุก ๔ ชั่วโมง
ข้อห้ามใช้	ห้ามใช้ในหญิงตั้งครรภ์ และผู้ที่มีไข้
ข้อควรระวัง	- ควรระวังการรับประทานร่วมกับยาในกลุ่มสารกันเลือดเป็นลิ่ม (anticoagulant) และยาต้านการจับตัวของเกล็ดเลือด (antiplatelets) - ควรระวังการใช้ร่วมกับยา phenytoin, propranolol, theophylline และ rifampicin เนื่องจากตำรับนี้มีดอกดีปลีในปริมาณสูง
อาการไม่พึงประสงค์	-
ข้อมูลเพิ่มเติม	ในสูตรตำรับได้ตัดไคร้เครือออก เนื่องจากมีข้อมูลงานวิจัยบ่งชี้ว่าไคร้เครือที่ใช้และมีการจำหน่ายในท้องตลาด เป็นพืชในสกุล <i>Aristolochia</i> ซึ่งพืชในสกุล <i>Aristolochia</i> มีรายงานพบว่าก่อให้เกิดความเป็นพิษต่อไต (nephrotoxicity) และเมื่อปี ค.ศ. ๒๐๐๒ องค์การอนามัยโลกได้ประกาศให้พืชสกุล <i>Aristolochia</i> เป็นสารก่อมะเร็งในมนุษย์

(๑๐) ยาอภัยสาลี	ยาลูกกลอน ยาเม็ด
สูตรตำรับ	ในผงยา ๑๘๑ กรัม ประกอบด้วย ๑. หัตถ์คุณเทศ หนัก ๒๔ กรัม พริกไทยอ่อน แก่นจันทน์เทศ หนักสิ่งละ ๑๖ กรัม รากเจตมูลเพลิงแดง หนัก ๑๒ กรัม ๒. เนื้อลูกสมอไทย เนื้อลูกสมอเทศ หนักสิ่งละ ๑๓ กรัม หัวบุงกรอ หนัก ๑๕ กรัม ๓. เทียนข้าวเปลือก หนัก ๑๐ กรัม เทียนแดง หนัก ๑๑ กรัม เทียนตาตุ๊กแตน หนัก ๙ กรัม เทียนขาว หนัก ๘ กรัม ๔. โกฐสอ หนัก ๘ กรัม โกฐเขมา หนัก ๙ กรัม

	๕. เหง้าว่านน้ำ หนัก ๗ กรัม ดอกกานพลู หนัก ๔ กรัม ลูกกระวาน หนัก ๓ กรัม ดอกจันทน์ หนัก ๒ กรัม ลูกจันทน์ หนัก ๑ กรัม
	๖. ลูกพิลังกาสา หนัก ๖ กรัม
ข้อบ่งใช้	บำบัดโรคลม บรรเทาอาการจุกเสียดแน่น
ขนาดและวิธีใช้	รับประทานครั้งละ ๑.๕ – ๒ กรัม วันละ ๒ ครั้ง เข้าและเย็น ก่อนอาหาร
ข้อห้ามใช้	- ห้ามใช้ในหญิงตั้งครรภ์ และผู้มีไข้
ข้อควรระวัง	- ควรระวังในการรับประทานร่วมกับยาในกลุ่มสารกันเลือดเป็นลิ่ม (anticoagulant) และยาต้านการจับตัวของเกล็ดเลือด (antiplatelets)
อาการไม่พึงประสงค์	-
ข้อมูลเพิ่มเติม	-

๑.๒.๒ กลุ่มยาบรรเทาอาการท้องผูก

(๑) ยาถ่ายดีเกลือฝรั่ง	ยาแคปซูล ยาเม็ด
สูตรตำรับ	ในผงยา ๑๑๗ กรัม ประกอบด้วย ๑. ดีเกลือฝรั่ง หนัก ๖๐ กรัม ยาดำสะอาด หนัก ๑๒ กรัม ๒. โบเมกา โบเมขาม โบสมป่อย เนื้อในฝักคูน รากขี้กาแดง รากขี้กาขาว รากทองแตก ฝักส้มป่อย เนื้อลูกสมอไทย เนื้อลูกสมอดิงู เถาวัลย์เปรียง หนักสิ่งละ ๓ กรัม ขี้เหล็กทั้ง ๕ หนัก ๓ กรัม ๓. หัวหอม หนัก ๓ กรัม ๔. หญ้าไทร ใบไผ่ป่า หนักสิ่งละ ๓ กรัม
ข้อบ่งใช้	ใช้บรรเทาอาการท้องผูก ในผู้ที่ท้องผูกมาก หรือเรื้อรัง ที่ใช้ยาอื่นแล้วไม่ได้ผล
ขนาดและวิธีใช้	ชนิดเม็ด และชนิดแคปซูล ครั้งแรก รับประทาน ๑ กรัม วันละ ๑ ครั้ง ก่อนนอน ถ้าไม่ถ่าย วันต่อไป รับประทานเพิ่มเป็น ๑.๕ กรัม แต่ไม่เกิน ๒.๕ กรัม ต่อวัน (ตามธาตุหนักธาตุเบา)
ข้อห้ามใช้	- ห้ามใช้ในหญิงตั้งครรภ์ และเด็ก - ห้ามใช้ในภาวะทางเดินอาหารอุดตัน (gastrointestinal obstruction/ileus) - ห้ามใช้ในผู้ป่วยที่มีภาวะผิดปกติเฉียบพลันที่ทางเดินอาหาร (acute gastro-intestinal conditions) เช่น คลื่นไส้ อาเจียน
ข้อควรระวัง	- เนื่องจากเป็นยาถ่ายอย่างแรง ไม่ควรใช้ยานี้ในผู้ป่วยอ่อนเพลียมากหรือมีภาวะขาดน้ำ - เมื่อถ่ายแล้ว ให้เว้นอย่างน้อย ๒ วัน แล้วจึงใช้ยานี้อีกครั้ง - ควรระวังการใช้ยาในผู้สูงอายุ และผู้ป่วยที่มีความผิดปกติของไตหรือตับ (renal/hepatic impairment) เนื่องจากยามีส่วนประกอบของแมกนีเซียม
อาการไม่พึงประสงค์	ปวดเสียดท้อง
ข้อมูลเพิ่มเติม	-

(๒) ยาธรณีสังกะษมาต

ยาแคปซูล ยาผง ยาเม็ด ยาลูกกลอน ยาแคปซูล (รพ.) ยาผง (รพ.)

สูตรตำรับ

ในผงยา ๑๖๐ กรัม ประกอบด้วย

๑. ฟริกไทลอสอน หนัก ๙๖ กรัม
  ๒. ยาดำสะตุ หนัก ๒๐ กรัม
  ๓. เนื้อลูกสมอไทย มหาหิงค์ การบูร หนักสิ่งละ ๖ กรัม
  ๔. รงทอง (ประสะ) หนัก ๔ กรัม
  ๕. ผักแพวแดง (ทั้งต้น) เนื้อลูกมะขามป้อม หนักสิ่งละ ๒ กรัม
  ๖. ลูกจันทน์ ดอกจันทน์ ลูกกระวาน ดอกกานพลู เทียนดำ เทียนขาว หัวดองดึง หัวบุก หัวกลอย หัวกระดาดขาว หัวกระดาดแดง ลูกเร่ว เหง้าขิง รากชะเอมเทศ รากเจตมูลเพลิงแดง โกฐกระดุก โกฐเขมา โกฐน้ำเต้า หนักสิ่งละ ๑ กรัม
- แก้เถาดาน ท้องผูก

ข้อบ่งใช้**ขนาดและวิธีใช้****ชนิดผง**

รับประทานครั้งละ ๕๐๐ มิลลิกรัม - ๑ กรัม ละลายน้ำสุกหรือผสมน้ำผึ้ง ปั้นเป็นลูกกลอน วันละ ๑ ครั้ง ก่อนอาหารเช้าหรือก่อนนอน

ชนิดเม็ด ชนิดลูกกลอน และชนิดแคปซูล

รับประทานครั้งละ ๕๐๐ มิลลิกรัม - ๑ กรัม วันละ ๑ ครั้ง ก่อนอาหารเช้าหรือก่อนนอน

ข้อห้ามใช้

- ห้ามใช้ในหญิงตั้งครรภ์ ผู้ที่มีไข้ และเด็ก

ข้อควรระวัง

- ควรระวังการรับประทานร่วมกับยาในกลุ่มสารกันเลือดเป็นลิ่ม (anticoagulant) และยาต้านการจับตัวของเกล็ดเลือด (antiplatelets)
- ควรระวังการใช้ยาอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในผู้ป่วยที่มีความผิดปกติของตับไต เนื่องจากอาจเกิดการสะสมของการบูรและเกิดพิษได้
- ควรระวังการใช้ ร่วมกับยา phenytoin, propranolol, theophylline และ rifampicin เนื่องจากตำรับนี้มีฟริกไทลอสอนในปริมาณสูง
- ควรระวังการใช้ในผู้สูงอายุ

อาการไม่พึงประสงค์

-

ข้อมูลเพิ่มเติม

-

๑.๒.๓ กลุ่มยาบรรเทาอาการท้องเสีย**(๑) ยาธาตุบรรจบ**

ยาแคปซูล ยาผง ยาลูกกลอน ยาแคปซูล (รพ.) ยาผง (รพ.) ยาลูกกลอน (รพ.)

สูตรตำรับ

ในผงยา ๑๐๔ กรัม ประกอบด้วย

๑. เนื้อลูกสมอไทย หนัก ๑๖ กรัม
๒. โกฐก้านพร้าว หนัก ๘ กรัม
๓. เหง้าขิง โกฐเขมา โกฐพุงปลา โกฐเชียง โกฐสอ เทียนดำ เทียนขาว เทียนสัตตบุษย์ เทียนยาวพาลี เทียนแดง ลูกจันทน์ ดอกจันทน์ ดอกกานพลู เปลือกสมุลแว้ง ลูกกระวาน ลูกผักชีลา ใบพิมเสนต้น ดอกดีปลี หัวเปราะหอม การบูร หนักสิ่งละ ๔ กรัม

ข้อบ่งชี้	บรรเทาอาการอุจจาระธาตุพิการ ท้องเสียชนิดที่ไม่เกิดจากการติดเชื้อ เช่น อุจจาระไม่เป็นมูก หรือมีเลือดปนและท้องเสียชนิดที่ไม่มีไข้
ขนาดและวิธีใช้	<p>ชนิดผง</p> <p>ผู้ใหญ่ รับประทานครั้งละ ๑ กรัม ละลายน้ำกระสายยา วันละ ๓ ครั้ง ก่อนอาหาร เมื่อมีอาการ</p> <p>เด็ก อายุ ๖ - ๑๒ ปี รับประทานครั้งละ ๕๐๐ มิลลิกรัม ละลายน้ำกระสายยา วันละ ๓ ครั้ง ก่อนอาหาร เมื่อมีอาการ</p> <p>น้ำกระสายยาที่ใช้</p> <ul style="list-style-type: none"> • กรณีบรรเทาอาการอุจจาระธาตุพิการ ท้องเสียชนิดที่ไม่เกิดจากการติดเชื้อ ใช้เปลือกแคหรือเปลือกสะเดา หรือเปลือกลูกทับทิมต้ม แทรกกับน้ำปูนใสเป็นน้ำกระสายยา • ถ้าหาน้ำกระสายยาไม่ได้ให้ใช้น้ำสุกแทน <p>ชนิดลูกกลอน และชนิดแคปซูล</p> <p>ผู้ใหญ่ รับประทานครั้งละ ๑ กรัม วันละ ๓ ครั้ง ก่อนอาหาร เมื่อมีอาการ</p> <p>เด็ก อายุ ๖ - ๑๒ ปี รับประทานครั้งละ ๕๐๐ มิลลิกรัม วันละ ๓ ครั้ง ก่อนอาหาร เมื่อมีอาการ</p>
ข้อห้ามใช้	- ห้ามใช้ในหญิงตั้งครรภ์ และผู้ที่มิใช่
ข้อควรระวัง	<ul style="list-style-type: none"> - ควรระวังการรับประทานร่วมกับยาในกลุ่มสารกันเลือดเป็นลิ่ม (anticoagulant) และยาต้านการจับตัวของเกล็ดเลือด (antiplatelets) - ควรระวังการใช้ยาอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในผู้ป่วยที่มีความผิดปกติของตับไต เนื่องจากอาจเกิดการสะสมของการบูรและเกิดพิษได้ - ในกรณีท้องเสียชนิดที่ไม่เกิดจากการติดเชื้อ ใช้ไม่เกิน ๑ วัน หากอาการไม่ดีขึ้น ควรปรึกษาแพทย์
อาการไม่พึงประสงค์	-
ข้อมูลเพิ่มเติม	-
(๒) ยาเหลืองปิดสมุทร	ยาเม็ด ยาแคปซูล (รพ.) ยามง (รพ.) ยาเม็ด (รพ.)
สูตรตำรับ	<p>ในผงยา ๙๐ กรัม ประกอบด้วย</p> <p>๑. เหน้่าขมิ้นชัน หนัก ๓๐ กรัม</p> <p>๒. ชันย้อย ครั้ง สีเสียดเทศ เปลือกสีเสียดไทย ใบเทียน ใบทับทิม หัวแห้วหมู เหน้่าขมิ้นอ้อย เปลือกเพกา รากกล้วยดิบ หัวกระเทียมคั่ว ดอกดีปลี หนักสิ่งละ ๕ กรัม</p>

ข้อบ่งใช้	บรรเทาอาการท้องเสียชนิดที่ไม่เกิดจากการติดเชื้อ เช่น อุจจาระไม่เป็นมูก หรือมีเลือดปนและท้องเสียชนิดที่ไม่มีไข้								
ขนาดและวิธีใช้	<p>ชนิดผงและชนิดเม็ด</p> <p>ผู้ใหญ่ รับประทานครั้งละ ๑ กรัม ละลายน้ำกระสายยา ทุก ๓ - ๕ ชั่วโมง เมื่อมีอาการ</p> <p>เด็ก</p> <table border="0"> <tr> <td>อายุ ๓ - ๕ เดือน</td> <td>รับประทานครั้งละ ๒๐๐ มิลลิกรัม</td> </tr> <tr> <td>อายุ ๖ - ๑๒ เดือน</td> <td>รับประทานครั้งละ ๓๐๐ - ๔๐๐ มิลลิกรัม</td> </tr> <tr> <td>อายุ ๑ - ๕ ขวบ</td> <td>รับประทานครั้งละ ๕๐๐ - ๗๐๐ มิลลิกรัม</td> </tr> <tr> <td>อายุ ๖ - ๑๒ ปี</td> <td>รับประทานครั้งละ ๘๐๐ มิลลิกรัม - ๑ กรัม</td> </tr> </table> <p>ละลายน้ำกระสายยา ทุก ๓ - ๕ ชั่วโมง เมื่อมีอาการ</p> <p>น้ำกระสายยาที่ใช้</p> <ul style="list-style-type: none"> ● ใช้น้ำเปลือกลูกทับทิมหรือเปลือกแคตมัม แทรกกับน้ำปูนใสเป็นน้ำกระสายยาสำหรับเด็กเล็กให้บดผสมกับน้ำกระสายยา ใช้รับประทานหรือกวาดก็ได้ ● ถ้าหาน้ำกระสายยาไม่ได้ ให้ใช้น้ำสุกแทน <p>ชนิดเม็ดและชนิดแคปซูล</p> <p>เด็ก อายุ ๖ - ๑๒ ปี รับประทานครั้งละ ๘๐๐ มิลลิกรัม - ๑ กรัม เมื่อมีอาการ</p> <p>ผู้ใหญ่ (รพ.) รับประทานครั้งละ ๑ กรัม ทุก ๓ - ๕ ชั่วโมง เมื่อมีอาการ</p>	อายุ ๓ - ๕ เดือน	รับประทานครั้งละ ๒๐๐ มิลลิกรัม	อายุ ๖ - ๑๒ เดือน	รับประทานครั้งละ ๓๐๐ - ๔๐๐ มิลลิกรัม	อายุ ๑ - ๕ ขวบ	รับประทานครั้งละ ๕๐๐ - ๗๐๐ มิลลิกรัม	อายุ ๖ - ๑๒ ปี	รับประทานครั้งละ ๘๐๐ มิลลิกรัม - ๑ กรัม
อายุ ๓ - ๕ เดือน	รับประทานครั้งละ ๒๐๐ มิลลิกรัม								
อายุ ๖ - ๑๒ เดือน	รับประทานครั้งละ ๓๐๐ - ๔๐๐ มิลลิกรัม								
อายุ ๑ - ๕ ขวบ	รับประทานครั้งละ ๕๐๐ - ๗๐๐ มิลลิกรัม								
อายุ ๖ - ๑๒ ปี	รับประทานครั้งละ ๘๐๐ มิลลิกรัม - ๑ กรัม								
ข้อห้ามใช้	-								
ข้อควรระวัง	ใช้ไม่เกิน ๑ วัน หากอาการไม่ดีขึ้น ควรปรึกษาแพทย์								
อาการไม่พึงประสงค์	-								
ข้อมูลเพิ่มเติม	ชนิดเม็ดที่ใช้ละลายน้ำกระสายยา เป็นชนิดเม็ดแบบอัดเปียก								

๑.๒.๔ กลุ่มยาบรรเทาโรคติดต่อทางทวารหนัก

(๑) ยาผสมเพชรสังฆาต	ยาแคปซูล ยาแคปซูล (รพ.)
สูตรที่ ๑	
รูปแบบยา	ยาแคปซูล ยาแคปซูล(รพ.)
สูตรตำรับที่ ๑	ในผงยา ๑๐๐ กรัม ประกอบด้วย
	เถาเพชรสังฆาต หนัก ๗๐ กรัม รากอัคคีทวาร หนัก ๒๐ กรัม โกรฐน้ำเต้าหนัก ๑๐ กรัม
ข้อบ่งใช้	บรรเทาอาการโรคติดต่อทางทวารหนัก
ขนาดและวิธีใช้	รับประทานครั้งละ ๑.๒ กรัม วันละ ๓ ครั้ง หลังอาหารทันที
ข้อห้ามใช้	-
ข้อควรระวัง	- ควรระวังการใช้ยาในหญิงตั้งครรภ์และให้นมบุตร
อาการไม่พึงประสงค์	ท้องเสีย
ข้อมูลเพิ่มเติม	-

สูตรที่ ๒

รูปแบบ

สูตรตำรับ

ยาแคปซูล (รพ.)

ในผงยา ๘๕ กรัม ประกอบด้วย

เถาเพชรสังฆาต หนัก ๕๐ กรัม กะเม็ง (ทั้งต้น) หนัก ๑๕ กรัม โกรฐน้ำเต้า หัวกระชาย
หนักสิ่งละ ๑๐ กรัม

ข้อบ่งใช้

บรรเทาอาการริดสีดวงทวารหนัก

ขนาดและวิธีใช้

รับประทานครั้งละ ๕๐๐ มิลลิกรัม - ๑ กรัม วันละ ๓ ครั้ง หลังอาหารทันที

ข้อห้ามใช้

-

ข้อควรระวัง

ควรระวังการใช้ยาในหญิงตั้งครรภ์และให้นมบุตร

อาการไม่พึงประสงค์

ท้องเสีย มวนท้อง

ข้อมูลเพิ่มเติม

-

(๒) ยาริดสีดวงมหากาฬ

ยาเม็ด ยาลูกกลอน ยาแคปซูล (รพ.)

สูตรตำรับ

ในผงยา ๑๑๐ กรัม ประกอบด้วย

๑. มดยอบคั่ว หนัก ๕ กรัม

๒. ขอบชะนางแดง(ทั้งต้น) ขอบชะนางขาว(ทั้งต้น) หนักสิ่งละ ๕ กรัม

๓. โกรฐกักรา โกรฐสอ โกรฐจุฬาลำพา โกรฐก้านพร้าว โกรฐพุงปลา หนักสิ่งละ ๕ กรัม

๔. เทียนดำ เทียนแดง เทียนขาว เทียนข้าวเปลือก เทียนตาตุ๊กแตน หนักสิ่งละ ๕ กรัม

๕. แก่นสนเทศ ลูกจันทน์ ดอกจันทน์ เถาสะค่าน เปลือกสมุลแว้ง ดอกดีปลี

พริกไทยล่อน เหง้าขิง เปลือกอบเชยเทศ หนักสิ่งละ ๕ กรัม

ข้อบ่งใช้

บรรเทาอาการริดสีดวงทวารหนัก

ขนาดและวิธีใช้

รับประทานครั้งละ ๘๐๐ มิลลิกรัม - ๑ กรัม วันละ ๓ ครั้ง ก่อนอาหาร

ข้อห้ามใช้

-

ข้อควรระวัง

- ควรระวังการรับประทานร่วมกับยาในกลุ่มสารกันเลือดเป็นลิ่ม (anticoagulant) และ
ยาต้านการจับตัวของเกล็ดเลือด (antiplatelets)
- ควรระวังการใช้ยาในหญิงตั้งครรภ์และให้นมบุตร

อาการไม่พึงประสงค์

-

ข้อมูลเพิ่มเติม

-

๑.๓ ยารักษากลุ่มอาการทางสูติศาสตร์-นรีเวชวิทยา

(๑) ยาประสะไพล

ยาแคปซูล ยาผง ยาเม็ด ยาลูกกลอน ยาแคปซูล (รพ.) ยาผง (รพ.) ยาลูกกลอน (รพ.)

สูตรตำรับ

ในผงยา ๑๖๒ กรัม ประกอบด้วย

๑. เหง้าไพล หนัก ๘๑ กรัม

๒. ผิวมะกรูด เหง้าว่านน้ำ หัวกระเทียม หัวหอม พริกไทยล่อน ดอกดีปลี เหง้าขิง

เหง้าขมิ้นอ้อย เทียนดำ เปลือกซินเธาว์ หนักสิ่งละ ๘ กรัม

ข้อบ่งใช้	<p>๓. การบูรหนัก ๑ กรัม</p> <p>๑. ระบุมาไม่สม่ำเสมอหรือมาน้อยกว่าปกติ</p> <p>๒. บรรเทาอาการปวดประจำเดือน</p> <p>๓. ขับน้ำคาวปลาในหญิงหลังคลอดบุตร</p>
ขนาดและวิธีใช้	<p>กรณีระบุมาไม่สม่ำเสมอหรือมาน้อยกว่าปกติ</p> <p>ชนิดผง รับประทานครั้งละ ๑ กรัม ละลายน้ำสุก วันละ ๓ ครั้ง ก่อนอาหาร เป็นเวลา ๓ - ๕ วัน เมื่อระดูมา ให้หยุดรับประทาน</p> <p>ชนิดแคปซูล ชนิดเม็ด ชนิดลูกกลอน รับประทานครั้งละ ๑ กรัม วันละ ๓ ครั้ง ก่อนอาหาร เป็นเวลา ๓ - ๕ วัน เมื่อระดูมา ให้หยุดรับประทาน</p> <p>กรณีปวดประจำเดือน ในกรณีที่มีอาการปวดประจำเดือนเป็นประจำ ให้รับประทานยา ก่อนมีประจำเดือน ๒ - ๓ วันไปจนถึงวันแรกและวันที่สองที่มีประจำเดือน</p> <p>ชนิดผง รับประทานครั้งละ ๑ กรัม ละลายน้ำสุก วันละ ๓ ครั้ง ก่อนอาหาร</p> <p>ชนิดแคปซูล ชนิดเม็ด ชนิดลูกกลอน รับประทานครั้งละ ๑ กรัม วันละ ๓ ครั้ง ก่อนอาหาร</p> <p>กรณีขับน้ำคาวปลาในหญิงหลังคลอดบุตร</p> <p>ชนิดผง รับประทานครั้งละ ๑ กรัม ละลายน้ำสุก วันละ ๓ ครั้ง ก่อนอาหาร ให้รับประทานจนกว่าน้ำคาวปลาจะหมด แต่ไม่เกิน ๑๕ วัน</p> <p>ชนิดลูกกลอน ชนิดเม็ด ชนิดแคปซูล รับประทานครั้งละ ๑ กรัม วันละ ๓ ครั้ง ก่อนอาหาร ให้รับประทานจนกว่าน้ำคาวปลาจะหมด แต่ไม่เกิน ๑๕ วัน</p>
ข้อห้ามใช้	<ul style="list-style-type: none"> - ห้ามใช้ในหญิงตกเลือดหลังคลอด หญิงตั้งครรภ์ และผู้ที่มิใช่ - ห้ามรับประทานในหญิงที่มีระดูมากกว่าปกติ เพราะจะทำให้มีการขับระดูออกมามากขึ้น
ข้อควรระวัง	<ul style="list-style-type: none"> - ควรระวังการใช้ยาอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในผู้ป่วยที่มีความผิดปกติของตับไต เนื่องจากอาจเกิดการสะสมของการบูรและเกิดพิษได้ - กรณีระบุมาไม่สม่ำเสมอหรือมาน้อยกว่าปกติ ไม่ควรใช้ติดต่อกันนานเกิน ๑ เดือน - กรณีขับน้ำคาวปลาในหญิงหลังคลอดบุตร ไม่ควรใช้ติดต่อกันนานเกิน ๑๕ วัน
อาการไม่พึงประสงค์	-
ข้อมูลเพิ่มเติม	-

(๒) ยาปลูกไฟธาตุ	ยาแคปซูล (รพ.) ยาลูกกลอน (รพ.)
สูตรตำรับ	ในผงยา ๑๐๐ กรัม ประกอบด้วย ๑. ฟริกไทลอส หนัก ๕๐ กรัม ๒. ดอกดีป्ली รากข้าวพุด ผักแพวแดง (ทั้งต้น) เกาสะค่าน เหง้าชิงแห้ง ลูกผักชีล้อม เหง้าว่านน้ำ หัวเห้วหมู ผิวมะกรูด ลูกพิลังกาสา หนักสิ่งละ ๕ กรัม
ข้อบ่งใช้	กระตุ้นน้ำนม กระจายเลือดลมในหญิงหลังคลอด
ขนาดและวิธีใช้	รับประทานครั้งละ ๕๐๐ มิลลิกรัม - ๑.๕ กรัม วันละ ๓ ครั้ง ก่อนอาหาร
ข้อห้ามใช้	ห้ามใช้ในหญิงตกเลือดหลังคลอด หญิงตั้งครรภ์ และผู้ที่มิใช่
ข้อควรระวัง	- ควรระวังการใช้ ร่วมกับยา phenytoin, propranolol, theophylline และ rifampicin เนื่องจากตำรับนี้มีฟริกไทลอสในปริมาณสูง
อาการไม่พึงประสงค์	แสบร้อนยอดอก
ข้อมูลเพิ่มเติมอื่น ๆ	แพทย์แผนไทยดั้งเดิม ใช้เป็นยาแทนการอยู่ไฟของหญิงหลังคลอด

(๓) ยาไฟประลัยกัลป์	ยาแคปซูล ยาผง ยาเม็ด ยาแคปซูล (รพ.) ยาผง (รพ.) ยาเม็ด (รพ.)
สูตรตำรับ	ในผงยา ๗๑ กรัม ประกอบด้วย ๑. รากเจตมูลเพลิงแดง สารส้มสะตุ แก่นแสมทะเล ผิวมะกรูด การบูร หนักสิ่งละ ๖ กรัม ๒. เหง้าขมิ้นอ้อย เหง้ากระทือ เหง้าข่า เหง้าไพล เปลือกมะรุ้ม หนักสิ่งละ ๕ กรัม ๓. ฟริกไทลอส เหง้าชิง ดอกดีป्ली หัวกระเทียม หนักสิ่งละ ๔ กรัม
ข้อบ่งใช้	ขับน้ำคาวปลาในเรือนไฟ ช่วยห้ามดลูกเข้าอู่
ขนาดและวิธีใช้	ชนิดผง รับประทานครั้งละ ๑ กรัม ละลายน้ำสุก วันละ ๓ ครั้ง ก่อนอาหาร ให้รับประทานจนกว่าน้ำคาวปลาจะหมด แต่ไม่เกิน ๑๕ วัน ชนิดเม็ด และชนิดแคปซูล รับประทานครั้งละ ๑ กรัม วันละ ๓ ครั้ง ก่อนอาหาร ให้รับประทานจนกว่าน้ำคาวปลาจะหมด แต่ไม่เกิน ๑๕ วัน
ข้อห้ามใช้	- ห้ามใช้ในหญิงตกเลือดหลังคลอด หญิงตั้งครรภ์ และผู้ที่มิใช่ - ห้ามใช้ในหญิงที่ผ่าคลอด เนื่องจากทำให้แผลหายช้า
ข้อควรระวัง	- ควรระวังการใช้ยาอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในผู้ป่วยที่มีความผิดปกติของตับไต เนื่องจากอาจเกิดการสะสมของการบูรและเกิดพิษได้
อาการไม่พึงประสงค์	-
ข้อมูลเพิ่มเติม	-

(๔) ยาไฟห่ากอง	ยาผง ยาแคปซูล (รพ.) ยาผง (รพ.) ยาเม็ด (รพ.)
สูตรตำรับ	ในผงยา ๑๐๐ กรัม ประกอบด้วย รากเจตมูลเพลิงแดง เหง้าชิง ฟริกไทลอส สารส้มสะตุ ฝักส้มป่อย หนักสิ่งละ ๒๐ กรัม
ข้อบ่งใช้	ขับน้ำคาวปลาในเรือนไฟ ช่วยห้ามดลูกเข้าอู่

ขนาดและวิธีใช้ **ชนิดผง**
รับประทานครั้งละ ๑ – ๑.๕ กรัม ละลายน้ำสุก วันละ ๓ ครั้ง ก่อนอาหาร
ให้รับประทานจนกว่าน้ำคาวปลาจะหมด แต่ไม่เกิน ๑๕ วัน

ชนิดเม็ดและชนิดแคปซูล

รับประทานครั้งละ ๑ – ๑.๕ กรัม วันละ ๓ ครั้ง ก่อนอาหาร
ให้รับประทานจนกว่าน้ำคาวปลาจะหมด แต่ไม่เกิน ๑๕ วัน

ข้อห้ามใช้
- ห้ามใช้ในหญิงตกเลือดหลังคลอด หญิงตั้งครรภ์ และผู้ที่มิใช่
- ห้ามใช้หญิงที่ผ่าคลอด เนื่องจากทำให้แผลหายช้า

ข้อควรระวัง -

อาการไม่พึงประสงค์ -

ข้อมูลเพิ่มเติม -

(๕) ยาเลือดงาม

ยาแคปซูล (รพ.) ยาผง (รพ.)

สูตรตำรับ

ในผงยา ๑๐๒ กรัม ประกอบด้วย

๑. เหง้าชิงแห้ง ตะไคร้บ้าน (ลำต้น) สะระแหน่(ทั้งต้น) เหง้ากระชาย เหง้ากระทือ ผิวมะกรูด ใบมะนาว รากและใบกะเพรา หัวกระเทียม เปลือกเพกา โกฎจุฬาลัมพา ข้าพลุ(ทั้งต้น) ลูกเร่วหอม ลูกจันทน์ ดอกกานพลู ดอกตีป्ली เหง้าไพล พริกไทยล่อน รากเจตมูลเพลิงแดง รากชะเอมเทศ หนักสิ่งละ ๕ กรัม

๒. พิมเสน การบูร หนักสิ่งละ ๑ กรัม

ข้อบ่งใช้

บรรเทาอาการปวดประจำเดือน ช่วยให้ประจำเดือนมาเป็นปกติ แก้มตุ๋น

ขนาดและวิธีใช้

ชนิดผง

รับประทานครั้งละ ๑ – ๒ กรัม ละลายน้ำสุก วันละ ๓ ครั้ง ก่อนอาหาร

ชนิดแคปซูล

รับประทานครั้งละ ๑ – ๒ กรัม วันละ ๓ ครั้ง ก่อนอาหาร

ข้อห้ามใช้
- ห้ามใช้ในหญิงตกเลือดหลังคลอด หญิงตั้งครรภ์ และผู้ที่มิใช่

ข้อควรระวัง

ควรระวังการใช้ยาอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในผู้ป่วยที่มีความผิดปกติของตับ ไต เนื่องจากอาจเกิดการสะสมของการบูรและเกิดพิษได้

อาการไม่พึงประสงค์ -

ข้อมูลเพิ่มเติม -

(๖) ยาสตรีหลังคลอด

ยาต้ม (รพ.)

สูตรตำรับ

ในยา ๑๓๐ กรัม ประกอบด้วย

๑. แก่นแกลแล แก่นขนุน ว่านชั้กมดลูก แก่นฝางเสน เถาสะค้าน รากเจตมูลเพลิงแดง ดอกตีป्ली โกฎเชียง เถากำแพงเจ็ดชั้น หนักสิ่งละ ๑๐ กรัม

๒. พริกไทยล่อน รากข้าพลุ ดอกคำฝอย ดอกมะลิ ดอกพิกุล ดอกบุนนาค ดอกสารภี เกสรบัวหลวง หนักสิ่งละ ๕ กรัม

ข้อบ่งใช้	ขับน้ำคาวปลา บำรุงเลือด ช่วยให้มดลูกเข้าอู่เร็วในหญิงหลังคลอด
ขนาดและวิธีใช้	นำยาใส่ถ้วยน้ำพอท่วม ต้มด้วยไฟปานกลาง นานครึ่งชั่วโมง นำเฉพาะส่วนน้ำมารับประทาน ครั้งละ ๒๕๐ มิลลิลิตร วันละ ๓ ครั้ง ก่อนอาหาร หรือดื่มแทนน้ำ รับประทานติดต่อกัน ๑ สัปดาห์หรือจนกว่าน้ำคาวปลาจะหมด แต่ไม่เกิน ๑๕ วัน
ข้อห้ามใช้	- ห้ามใช้ในหญิงตกเลือดหลังคลอด หญิงตั้งครรภ์ และผู้ที่มิใช่
ข้อควรระวัง	- ควรระวังในการรับประทานร่วมกับยาในกลุ่มสารกันเลือดเป็นลิ่ม (anticoagulant) และยาต้านการจับตัวของเกล็ดเลือด (antiplatelets) - ควรระวังการใช้ยาในผู้ป่วยที่แพ้ละอองเกสรดอกไม้
อาการไม่พึงประสงค์	-
ข้อมูลเพิ่มเติมอื่น ๆ	- แพทย์แผนไทยดั้งเดิม ใช้เป็นยาแทนการอยู่ไฟของหญิงหลังคลอด - ยา ๑ ห่อ ใช้ติดต่อกันประมาณ ๕ - ๗ วัน โดยให้อุ่นน้ำสมุนไพรทุกครั้งก่อนการรับประทานยา

๑.๔ ยาแก้ไข้

(๑) ยาเขียวหอม	ยามวง ยาเม็ด (รพ.) ยามวง (รพ.)
สูตรตำรับ	ในผงยา ๙๐ กรัม ประกอบด้วย ใบพิมเสน ใบผักกระฉอม ใบหมากผู้ ใบหมากเมีย ใบสันพร้าวหอม รากแฝกหอม หัวเปราะหอม แก่นจันทน์เทศหรือแก่นจันทน์ชะมด แก่นจันทน์แดง ว่านกีบแรด ว่านร้อนทอง เนระพูสี พิษนาศน์ มหาสดำ ดอกพิกุล ดอกบุนนาค ดอกสารภี เกสรบัวหลวง หนักสิ่งละ ๕ กรัม
ข้อบ่งใช้	๑. บรรเทาอาการไข้ ร้อนในกระหายน้ำ ๒. แก้พิษหัด พิษอีสุกอีใส (บรรเทาอาการไข้จากหัดและอีสุกอีใส)
ขนาดและวิธีใช้	ชนิดผง ผู้ใหญ่ รับประทานครั้งละ ๑ กรัม ละลายน้ำกระสายยา ทุก ๔ - ๖ ชั่วโมง เมื่อมีอาการ เด็ก อายุ ๖ - ๑๒ ปี รับประทานครั้งละ ๕๐๐ มิลลิกรัม ละลายน้ำกระสายยา ทุก ๔ - ๖ ชั่วโมง เมื่อมีอาการ น้ำกระสายยาที่ใช้ ● กรณีบรรเทาอาการไข้ ร้อนในกระหายน้ำ ใช้น้ำสุก หรือน้ำดอกมะลิ เป็นน้ำกระสายยา ● กรณีแก้พิษหัด พิษอีสุกอีใส ละลายน้ำรากผักชีต้ม เป็นน้ำกระสายยา ทั้งรับประทาน และชโลม

หมายเหตุ

การใช้ยาผงละลายน้ำ ๑ ต่อ ๓ แล้วชโลม (ประพรม) ทั่วตามตัวบริเวณที่
ตุ่มใสยังไม่แตก

ชนิดเม็ด

ผู้ใหญ่ รับประทานครั้งละ ๑ กรัม ทุก ๔ - ๖ ชั่วโมง เมื่อมีอาการ

เด็ก อายุ ๖ - ๑๒ ปี

รับประทานครั้งละ ๕๐๐ มิลลิกรัม ทุก ๔ - ๖ ชั่วโมง เมื่อมีอาการ

ข้อห้ามใช้

ข้อควรระวัง

อาการไม่พึงประสงค์

ข้อมูลเพิ่มเติม

-
- ควรระวังการใช้ยาในผู้ป่วยที่แพ้ละอองเกสรดอกไม้
- ไม่แนะนำให้ใช้ในผู้ที่สงสัยว่าเป็นไข้เลือดออก เนื่องจากอาจบดบังอาการของ
ไข้เลือดออก
- หากใช้ยาเป็นเวลานานเกิน ๓ วัน แล้วอาการไม่ดีขึ้น ควรปรึกษาแพทย์
-
- ทางกรมแพทย์แผนไทย แนะนำให้ผู้ป่วยหัด อีสุกอีใส ห้ามรับประทานอาหารทะเล ไข่
และน้ำเย็น เนื่องจากผดผื่นแดง
- ในสูตรตำรับได้ตัดไคร้เครือออก เนื่องจากมีข้อมูลงานวิจัยบ่งชี้ว่าไคร้เครือที่ใช้และมี
การจำหน่ายในท้องตลาด เป็นพืชในสกุล *Aristolochia* ซึ่งพืชในสกุล *Aristolochia*
มีรายงานพบว่าก่อให้เกิดความเป็นพิษต่อไต (nephrotoxicity) และเมื่อปี ค.ศ. ๒๐๐๒
องค์การอนามัยโลกได้ประกาศให้พืชสกุล *Aristolochia* เป็นสารก่อมะเร็งในมนุษย์

(๒) ยาจันทน์ลีลา

ยาแคปซูล ยาผง ยาเม็ด ยาแคปซูล (รพ.) ยาผง (รพ.) ยาเม็ด (รพ.)

สูตรตำรับ

ในผงยา ๙๙ กรัม ประกอบด้วย

โกฐสอ โกฐเขมา โกฐจุฬาลัมพา แก่นจันทน์ขาวหรือจันทน์ชะมด แก่นจันทน์แดง

ลูกกระดอม เถาบอระเพ็ด รากปลาไหลเผือก หนักสิ่งละ ๑๒ กรัม พิมเสน หนัก ๓ กรัม

ข้อบ่งใช้

บรรเทาอาการไข้ตัวร้อน ไข้เปลี่ยนฤดู

ขนาดและวิธีใช้

ชนิดผง

ผู้ใหญ่ รับประทานครั้งละ ๑ - ๒ กรัม ละลายน้ำสุก ทุก ๓ - ๔ ชั่วโมง เมื่อมีอาการ

เด็ก อายุ ๖ - ๑๒ ปี

รับประทานครั้งละ ๕๐๐ มิลลิกรัม - ๑ กรัม ละลายน้ำสุก ทุก ๓ - ๔ ชั่วโมง
เมื่อมีอาการ

ชนิดเม็ด และชนิดแคปซูล

ผู้ใหญ่ รับประทานครั้งละ ๑ - ๒ กรัม ทุก ๓ - ๔ ชั่วโมง เมื่อมีอาการ

เด็ก อายุ ๖ - ๑๒ ปี

รับประทานครั้งละ ๕๐๐ มิลลิกรัม - ๑ กรัม ทุก ๓ - ๔ ชั่วโมง เมื่อมีอาการ

ข้อห้ามใช้

-

ข้อควรระวัง - ไม่แนะนำให้ใช้ในผู้ที่สงสัยว่าเป็นไข้เลือดออก เนื่องจากอาจบดบังอาการของไข้เลือดออก
- หากใช้ยาเป็นเวลานานเกิน ๓ วัน แล้วอาการไม่ดีขึ้น ควรปรึกษาแพทย์

อาการไม่พึงประสงค์ -

ข้อมูลเพิ่มเติม แนะนำให้ใช้ยาจนหมดได้ ในหญิงที่มีไข้ต่ำหรือไข้ระหว่างมีประจำเดือน

(๓) ยาประสะจันทน์แดง ยาแคปซูล ยามง ยาเม็ด ยาแคปซูล (รพ.) ยามง (รพ.) ยาเม็ด (รพ.)

สูตรตำรับ ในผงยา ๖๔ กรัม ประกอบด้วย

๑. แก่นจันทน์แดง หนัก ๓๒ กรัม

๒. รากเหมือดคน รากมะปรางหวาน รากมะนาว หัวเปราะหอม โกลฐหัวบัว
แก่นจันทน์เทศ แก่นฝางเสน หนักสิ่งละ ๔ กรัม

๓. เกสรบัวหลวง ดอกบุนนาค ดอกสารภี ดอกมะลิ หนักสิ่งละ ๑ กรัม

ข้อบ่งใช้ บรรเทาอาการไข้ตัวร้อน (ไข้พิษ) แก้อ่อนในกระหายน้ำ

ขนาดและวิธีใช้ **ชนิดผง**
ผู้ใหญ่ รับประทานครั้งละ ๑ กรัม ละลายน้ำกระสายยา ทุก ๓ - ๔ ชั่วโมง
เด็ก **อายุ ๖ - ๑๒ ปี**
รับประทานครั้งละ ๕๐๐ มิลลิกรัม ละลายน้ำกระสายยา ทุก ๓ - ๔ ชั่วโมง
น้ำกระสายที่ใช้ ใช้น้ำสุก หรือน้ำดอกมะลิ

ชนิดเม็ด และชนิดแคปซูล
ผู้ใหญ่ รับประทานครั้งละ ๑ กรัม ทุก ๓ - ๔ ชั่วโมง
เด็ก **อายุ ๖ - ๑๒ ปี** รับประทานครั้งละ ๕๐๐ มิลลิกรัม ทุก ๓ - ๔ ชั่วโมง

ข้อห้ามใช้ -

ข้อควรระวัง - ควรระวังการใช้ยาในผู้ป่วยที่แพ้ละอองเกสรดอกไม้
- ไม่แนะนำให้ใช้ในผู้ที่สงสัยว่าเป็นไข้เลือดออก เนื่องจากอาจบดบังอาการของไข้เลือดออก
- กรณีบรรเทาอาการไข้ ร้อนในกระหายน้ำ หากใช้ยาเป็นเวลานานเกิน ๓ วันแล้วอาการไม่ดีขึ้น ควรปรึกษาแพทย์

อาการไม่พึงประสงค์ -

ข้อมูลเพิ่มเติม -

(๔) ยาประสะเปราะใหญ่ ยามง ยาเม็ด ยาแคปซูล (รพ.) ยามง (รพ.) ยาเม็ด (รพ.)

สูตรตำรับ ในผงยา ๘๐ กรัม ประกอบด้วย

๑. หัวเปราะหอม หนัก ๔๐ กรัม

๒. โกลฐสอ โกลฐเขมา โกลฐหัวบัว โกลฐเชียง โกลฐจุฬาลัมพา เทียนดำ เทียนแดง เทียนขาว
เทียนข้าวเปลือก เทียนตาตุ๊กแตน ลูกจันทน์ ดอกจันทน์ ลูกกระวาน ดอกกานพลู

	<p>แก่นจันทน์เทศ แก่นจันทน์แดง ดอกบุนนาค ดอกสารภี ดอกพิกุล เกสรบัวหลวง หนักสิ่งละ ๒ กรัม</p>
<p>ข้อบ่งใช้</p>	<p>ถอนพิษไข้ตานซางสำหรับเด็ก</p>
<p>ขนาดและวิธีใช้</p>	<p>ชนิดผงและชนิดเม็ด</p>
	<p>เด็ก อายุ ๑ - ๕ ปี</p>
	<p>รับประทานครั้งละ ๕๐๐ มิลลิกรัม - ๑ กรัม ละลายน้ำกระสายยา ทุก ๓ - ๔ ชั่วโมง</p>
	<p>น้ำกระสายยาที่ใช้</p>
	<ul style="list-style-type: none"> ● น้ำดอกไม้เทศหรือน้ำสุก
	<p>ชนิดเม็ดและชนิดแคปซูล</p>
	<p>เด็ก อายุ ๖ - ๑๒ ปี (รพ.) รับประทานครั้งละ ๑ กรัม ทุก ๓ - ๔ ชั่วโมง</p>
<p>ข้อห้ามใช้</p>	<p>-</p>
<p>ข้อควรระวัง</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ควรระวังในการรับประทานร่วมกับยาในกลุ่มสารกันเลือดเป็นลิ่ม (anticoagulant) และ ยาต้านการจับตัวของเกล็ดเลือด (antiplatelets)
	<ul style="list-style-type: none"> - ควรระวังการใช้ยาในผู้ป่วยที่แพ้ละอองเกสรดอกไม้
	<ul style="list-style-type: none"> - ไม่แนะนำให้ใช้ในผู้ที่สงสัยว่าเป็นไข้เลือดออก เนื่องจากอาจบดบังอาการของไข้เลือดออก
	<ul style="list-style-type: none"> - หากใช้ยาเป็นเวลานานเกิน ๓ วัน แล้วอาการไม่ดีขึ้น ควรปรึกษาแพทย์
<p>อาการไม่พึงประสงค์</p>	<p>-</p>
<p>ข้อมูลเพิ่มเติม</p>	<p>ชนิดเม็ดที่ใช้ละลายน้ำกระสายยา เป็นชนิดเม็ดแบบอัดเปียก</p>
<p>(๕) ยามหานิลแห่งทอง</p>	<p>ยาเม็ด ยาแคปซูล (รพ.) ยาผง (รพ.) ยาเม็ด (รพ.)</p>
<p>สูตรตำรับ</p>	<p>ในผงยา ๑๐๓ กรัม ประกอบด้วย</p>
	<p>๑. เนื้อในเมล็ดสะบ้าอมฤ (สุม) หวายตะค้า (สุม) เมล็ดมะกอก (สุม)</p>
	<p>ลูกมะคำดีควาย (สุม) ถ่านไม้สัก แก่นจันทน์แดง แก่นจันทน์เทศ ใบพิมเสน ใบย่านาง</p>
	<p>หมึกหอม หนักสิ่งละ ๑๐ กรัม</p>
	<p>๒. เบี้ยจั่นคั่วให้เหลือง ๓ กรัม</p>
<p>ข้อบ่งใช้</p>	<p>๑. แก้ไข้กาฬ หัด อีสุกอีใส (บรรเทาอาการไข้จากไข้กาฬ หัด และอีสุกอีใส)</p>
	<p>๒. แก้อ่อนในกระหายน้ำ</p>
<p>ขนาดและวิธีใช้</p>	<p>ชนิดผง</p>
	<p>ผู้ใหญ่ รับประทานครั้งละ ๑.๕ - ๒ กรัม ละลายน้ำสุก วันละ ๒ ครั้ง เข้าและเย็น</p>
	<p>ก่อนอาหาร</p>
	<p>เด็ก อายุ ๖ - ๑๒ ปี รับประทานครั้งละ ๕๐๐ มิลลิกรัม - ๑ กรัม ละลายน้ำสุก</p>
	<p>วันละ ๒ ครั้ง เข้าและเย็น ก่อนอาหาร</p>

ชนิดเม็ดและชนิดแคปซูล

ผู้ใหญ่ รับประทานครั้งละ ๑.๕ - ๒ กรัม วันละ ๒ ครั้ง เข้าและเย็น ก่อนอาหาร
เด็ก อายุ ๖ - ๑๒ ปี

รับประทานครั้งละ ๕๐๐ มิลลิกรัม - ๑ กรัม วันละ ๒ ครั้ง เข้าและเย็น ก่อนอาหาร

ข้อห้ามใช้

ข้อควรระวัง

-
- ไม่แนะนำให้ใช้ในผู้ที่สงสัยว่าเป็นไข้เลือดออก เนื่องจากอาจบดบังอาการของไข้เลือดออก
- หากใช้ยาเป็นเวลานานเกิน ๓ วัน แล้วอาการไม่ดีขึ้น ควรปรึกษาแพทย์

อาการไม่พึงประสงค์

ข้อมูลเพิ่มเติม

-

-

(๖) ยาห้าราก

ยาแคปซูล ยาผง ยาเม็ด

สูตรตำรับ

ในผงยา ๑๐๐ กรัม ประกอบด้วย

รากย่านาง รากคนทา รากมะเดื่อชุมพร รากชิงชี รากไม้เท้ายายม่อม หนังกิ่งละ ๒๐ กรัม
บรรเทาอาการไข้

ข้อบ่งใช้

ขนาดและวิธีใช้

ชนิดผง

ผู้ใหญ่ รับประทานครั้งละ ๑ - ๑.๕ กรัม ละลายน้ำสุก วันละ ๓ ครั้ง ก่อนอาหาร
เมื่อมีอาการ

เด็ก อายุ ๖ - ๑๒ ปี

รับประทานครั้งละ ๕๐๐ มิลลิกรัม - ๑ กรัม ละลายน้ำสุก วันละ ๓ ครั้ง ก่อนอาหาร
เมื่อมีอาการ

ชนิดเม็ด และชนิดแคปซูล

ผู้ใหญ่

รับประทานครั้งละ ๑ - ๑.๕ กรัม วันละ ๓ ครั้ง ก่อนอาหาร เมื่อมีอาการ

เด็ก อายุ ๖ - ๑๒ ปี

รับประทานครั้งละ ๕๐๐ มิลลิกรัม - ๑ กรัม วันละ ๓ ครั้ง ก่อนอาหาร เมื่อมีอาการ

ข้อห้ามใช้

ข้อควรระวัง

-

- ไม่แนะนำให้ใช้ในผู้ที่สงสัยว่าเป็นไข้เลือดออก เนื่องจากอาจบดบังอาการของไข้เลือดออก
- หากใช้ยาเป็นเวลานานเกิน ๓ วัน แล้วอาการไม่ดีขึ้น ควรปรึกษาแพทย์
- ไม่แนะนำให้ใช้ในหญิงที่มีไข้หวัดหรือใช้ระหว่างมีประจำเดือน

อาการไม่พึงประสงค์

ข้อมูลเพิ่มเติม

-

-

๑.๕ ยารักษากลุ่มอาการของระบบทางเดินหายใจ

(๑) ยาแก้ไอผสมกานพลู		ยาลูกกลอน (รพ.)
สูตรตำรับ	ในผงยา ๑๐๐ กรัม ประกอบด้วย รากชะเอมเทศ หนัก ๔๘ กรัม บัว หนัก ๑๖ กรัม มะนาวดองแห้ง หนัก ๑๐ กรัม น้ำตาลกรวด หนัก ๔ กรัม พิมเสน เกล็ดสระระแห่น หนักสี่ละ ๓ กรัม เหง้าว่านน้ำ ผลมะแว้งเครือ ดอกกานพลู เนื้อลูกสมอพิเภก เปลือกอบเชย เนื้อลูกมะขามป้อม ดอกเก็กฮวย หล่อฮังก้วย ผิวส้มจีน หนักสี่ละ ๒ กรัม	
ข้อบ่งใช้	บรรเทาอาการไอ ขับเสมหะ	
ขนาดและวิธีใช้	อมครั้งละ ๒๐๐ - ๓๐๐ มิลลิกรัม เมื่อมีอาการไอ ทุก ๔ ชั่วโมง	
ข้อห้ามใช้	-	
ข้อควรระวัง	ควรระวังการใช้ในผู้ป่วยที่ท้องเสียง่าย เนื่องจากมะขามป้อมมีฤทธิ์เป็นยาระบาย	
อาการไม่พึงประสงค์	ท้องเสีย	
ข้อมูลเพิ่มเติม	-	
(๒) ยาแก้ไอผสมมะขามป้อม		ยาน้ำ (รพ.)
สูตรตำรับที่ ๑	ในยา ๑๐๐ มิลลิลิตร ประกอบด้วย สารสกัดน้ำมะขามป้อมเข้มข้น ๔๐ % ๖๐ มิลลิลิตร สารสกัดใบเสนียด ๑๐ มิลลิลิตร กลีเซอริน ๕ มิลลิลิตร เกลือแกง ๐.๕ มิลลิลิตร สารสกัดรากชะเอมเทศ ๐.๔๕ มิลลิลิตร แอลกอฮอล์ ๙๕ % ๐.๐๕ มิลลิลิตร เกล็ดสระระแห่น ๐.๐๑ มิลลิกรัม	
สูตรตำรับที่ ๒	ในยา ๑๐๐ มิลลิลิตร ประกอบด้วย สารสกัดน้ำมะขามป้อมเข้มข้น ๒๕ % ๓๐ มิลลิลิตร มะนาวดองแห้ง ๘ มิลลิกรัม สารสกัดรากชะเอมเทศ ๕ มิลลิลิตร ผิวส้มจีน ๓.๓ มิลลิกรัม บัว ๓ มิลลิกรัม เนื้อลูกสมอพิเภก ๓ มิลลิกรัม เนื้อลูกสมอไทย ๑ มิลลิกรัม หล่อฮังก้วย ๒ มิลลิกรัม เกล็ดสระระแห่น ๐.๐๘ มิลลิกรัม น้ำตาลทรายแดง ๔๐ มิลลิกรัม	
ข้อบ่งใช้	บรรเทาอาการไอ ขับเสมหะ	
ขนาดและวิธีใช้	จิบเมื่อมีอาการไอ ทุก ๔ ชั่วโมง	
ข้อห้ามใช้	ผู้ป่วยเบาหวานที่ไม่สามารถควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดได้	
ข้อควรระวัง	ควรระวังการใช้ในผู้ป่วยที่ท้องเสียง่าย เนื่องจากมะขามป้อมมีฤทธิ์เป็นยาระบาย	
อาการไม่พึงประสงค์	-	
ข้อมูลเพิ่มเติม	-	

(๓) ยาแก้ไอผสมมะนาวดอง

ยาลูกกลอน (รพ.)

สูตรตำรับ	ในผงยา ๙๙ กรัม ประกอบด้วย มะนาวดองแห้ง บัวย หนักสิ่งละ ๓๕ กรัม รากชะเอมเทศ หนัก ๑๗ กรัม รากชะเอมไทย เปลือกอบเชยญวณ หนักสิ่งละ ๓ กรัม ผลมะแว้งเครือ เกล็ดสระระแห่น หนักสิ่งละ ๒ กรัม ดอกกานพลู เนื้อลูกมะขามป้อม หนักสิ่งละ ๑ กรัม
ข้อบ่งใช้	บรรเทาอาการไอ ขับเสมหะ
ขนาดและวิธีใช้	รับประทานครั้งละ ๒๐๐ - ๓๐๐ มิลลิกรัม เมื่อมีอาการไอ ทุก ๔ ชั่วโมง
ข้อห้ามใช้	-
ข้อควรระวัง	-
อาการไม่พึงประสงค์	-
ข้อมูลเพิ่มเติม	-

(๔) ยาแก้ไอพื้นบ้านอีสาน

ยาน้ำ (รพ.)

สูตรตำรับ	ในยาน้ำ ๑๐๐ มิลลิลิตร ประกอบด้วย เนื้อลูกมะขามป้อมแห้ง ๒ กรัม รากชะเอมไทย ๑.๘ กรัม เนื้อลูกสมอไทย ๑.๖ กรัม สารส้มสะตุ ๗ มิลลิกรัม น้ำผึ้ง ๕ มิลลิกรัม เหน่าขมิ้นอ้อย กะเพราแดง (ทั้งต้น) รากชะเอมเทศ หนักสิ่งละ ๖๐๐ มิลลิกรัม ดอกดีปลี ๒๐๐ มิลลิกรัม เกล็ดสินเธาว์สะตุ ๔๐๐ มิลลิกรัม เหน่าขิง ๒๐๐ มิลลิกรัม สารส้มสะตุ ๑๔๐ มิลลิกรัม พริกไทยล่อน โกฐจุฬาลัมพา ข่าพลู (ทั้งต้น) หนักสิ่งละ ๑๐๐ มิลลิกรัม เกล็ดสระระแห่น ๓๐ มิลลิกรัม ดอกกานพลู ๖๐ มิลลิกรัม น้ำตาลทรายแดง ๕ กรัม
ข้อบ่งใช้	บรรเทาอาการไอ ขับเสมหะ
ขนาดและวิธีใช้	จิบเมื่อมีอาการไอ ทุก ๔ ชั่วโมง
ข้อห้ามใช้	-
ข้อควรระวัง	-
อาการไม่พึงประสงค์	-
ข้อมูลเพิ่มเติม	-

(๕) ยาตรีผลา

ยาลูกกลอน ยาเม็ด ยาแคปซูล (รพ.) ยาขง (รพ.)

สูตรตำรับ	ในผงยา ๙๐ กรัม ประกอบด้วย เนื้อลูกสมอไทย เนื้อลูกสมอพิเภก เนื้อลูกมะขามป้อม หนักสิ่งละ ๓๐ กรัม
ข้อบ่งใช้	บรรเทาอาการไอ ขับเสมหะ
ขนาดและวิธีใช้	ชนิดขง รับประทานครั้งละ ๑ - ๒ กรัม ชงน้ำร้อนประมาณ ๑๒๐ - ๒๐๐ มิลลิลิตร ทิ้งไว้ ๓ - ๕ นาที ดื่มในขณะยังอุ่น เมื่อมีอาการไอ ทุก ๔ ชั่วโมง ชนิดเม็ด ชนิดลูกกลอน และชนิดแคปซูล รับประทานครั้งละ ๓๐๐ - ๖๐๐ มิลลิกรัม เมื่อมีอาการไอ วันละ ๓ - ๔ ครั้ง

ข้อห้ามใช้	-
ข้อควรระวัง	-
อาการไม่พึงประสงค์	ท้องเสีย
ข้อมูลเพิ่มเติม	-

(๖) ยาประสะมะแว้ง	ยาเม็ด ยาผง (รพ.) ยาลูกกลอน (รพ.)
สูตรตำรับ	ในผงยา ๙๖ กรัม ประกอบด้วย ๑. ผลมะแว้งต้น ผลมะแว้งเครือ หนักสิ่งละ ๒๔ กรัม ๒. ใบสวาด ใบตานหม่อน ใบกะเพรา หนักสิ่งละ ๑๒ กรัม ๓. เหง้าขมิ้นอ้อย หนัก ๙ กรัม สารส้มสะตุ หนัก ๓ กรัม
ข้อบ่งใช้	บรรเทาอาการไอ มีเสมหะ ทำให้ชุ่มคอ ช่วยขับเสมหะ
ขนาดและวิธีใช้	ชนิดผง ผู้ใหญ่ รับประทานครั้งละ ๑ - ๑.๔ กรัม เมื่อมีอาการ ละลายน้ำมะนาวแทรกเกลือรับประทาน เด็ก อายุ ๖ - ๑๒ ปี รับประทานครั้งละ ๒๐๐ - ๔๐๐ มิลลิกรัม เมื่อมีอาการ ละลายน้ำมะนาวแทรกเกลือรับประทาน ชนิดเม็ด และชนิดลูกกลอน ผู้ใหญ่ รับประทานครั้งละ ๑ - ๑.๔ กรัม เมื่อมีอาการ ละลายน้ำมะนาวแทรกเกลือ รับประทาน หรือใช้อม เด็ก อายุ ๖ - ๑๒ ปี รับประทานครั้งละ ๒๐๐ - ๔๐๐ มิลลิกรัม เมื่อมีอาการ ละลายน้ำมะนาวแทรกเกลือรับประทาน หรือใช้อม
ข้อห้ามใช้	-
ข้อควรระวัง	- ไม่ควรใช้ติดต่อกันนานเกิน ๑๕ วัน หากอาการไม่ดีขึ้น ควรปรึกษาแพทย์ - ในผู้ป่วยที่ต้องจำกัดการใช้เกลือ ไม่ควรใช้น้ำมะนาวแทรกเกลือ
อาการไม่พึงประสงค์	-
ข้อมูลเพิ่มเติม	-

(๗) ยาปราบชมพูทวีป	ยาแคปซูล (รพ.) ยาลูกกลอน (รพ.)
สูตรตำรับ	ในผงยา ๔๖๕ กรัม ประกอบด้วย ๑. เหงือกปลาหมอ (ทั้งต้น) พริกไทยดำ ใบกัญชาเทศ หนักสิ่งละ ๑๒๐ กรัม ๒. หัตถ์คุณเทศ ดอกกานพลู หนักสิ่งละ ๑๐ กรัม หัวบุกโร ถั่วลูกสมเทศ เนื้อลูกสมไทย รากเจตมูลเพลิงแดง เหง้าขิง หนักสิ่งละ ๘ กรัม ๓. เทียนแดง เทียนตาตุ๊กแตน เทียนแกลบ หนักสิ่งละ ๖ กรัม เทียนดำ โกรฐสอ โกรฐเขมา ลูกพิลังกาสา ลำพันทางหมู หนักสิ่งละ ๔ กรัม

	๔. ดอกคิปลี การบูร หนักสิ่งละ ๒ กรัม ลูกจันทน์ ดอกจันทน์ ลูกกระวาน หนักสิ่งละ ๑ กรัม
ข้อบ่งใช้	บรรเทาอาการหวัดในระยะแรก และอาการเนื่องจากการแพ้อากาศ
ขนาดและวิธีใช้	รับประทานครั้งละ ๗๕๐ มิลลิกรัม - ๑.๕ กรัม วันละ ๔ ครั้ง ก่อนอาหารและก่อนนอน
ข้อห้ามใช้	- ห้ามใช้เมื่อพบภาวะแทรกซ้อนจากภาวะการแพ้อากาศ เช่น ไซนัสอักเสบ หรือ ติดเชื้อจากแบคทีเรียซึ่งจะมีอาการเจ็บบริเวณไซนัส ไข้สูง น้ำมูกและเสมหะเขียว - ห้ามใช้ในหญิงตั้งครรภ์ ผู้ที่มีไข้ เด็ก
ข้อควรระวัง	- ควรระวังการบริโภคในผู้ป่วยโรคความดันเลือดสูง โรคหัวใจ ผู้ป่วยโรคแผลเปื่อยเพปติก และกรดไหลย้อน เนื่องจากเป็นตำรับยารสร้อน - ควรระวังการใช้ยาเกินขนาดในผู้ป่วยที่มีความผิดปกติของตับ ไตและทางเดินปัสสาวะ เนื่องจากอาจเกิดพิษจากการบูร - ควรระวังการใช้ ร่วมกับยา phenytoin, propranolol, theophylline และ rifampicin เนื่องจากตำรับนี้มีพริกไทยในปริมาณสูง
อาการไม่พึงประสงค์	แสบร้อนยอดดอก
ข้อมูลเพิ่มเติมอื่น ๆ	-
(๘) ยาอำมฤควาที	ยาผง ยาลูกกลอน ยาผง(รพ.) ยาลูกกลอน(รพ.)
สูตรตำรับ	ในผงยา ๗๐ กรัม ประกอบด้วย ๑. รากชะเอมเทศ หนัก ๓๕ กรัม ๒. โกรฐพุงปลา เทียนขาว ลูกผักชีลา เนื้อลูกมะขามป้อม เนื้อลูกสมอพิเภก หนักสิ่งละ ๗ กรัม
ข้อบ่งใช้	บรรเทาอาการไอ ขับเสมหะ
ขนาดและวิธีใช้	ชนิดผง ผู้ใหญ่ รับประทานครั้งละ ๑ กรัม ละลายน้ำกระสายยา เมื่อมีอาการ เด็ก อายุ ๖ - ๑๒ ปี รับประทานครั้งละ ๕๐๐ มิลลิกรัม ละลายน้ำกระสายยา เมื่อมีอาการ น้ำกระสายยาที่ใช้ ละลายน้ำมะนาวแทรกเกลือ ใช้จิบหรือกวาดคอ
	ชนิดลูกกลอน ผู้ใหญ่ รับประทานครั้งละ ๑ กรัม เมื่อมีอาการ เด็ก อายุ ๖ - ๑๒ ปี รับประทานครั้งละ ๕๐๐ มิลลิกรัม เมื่อมีอาการ
ข้อห้ามใช้	-
ข้อควรระวัง	ในผู้ป่วยที่ต้องจำกัดการใช้เกลือ ไม่ควรใช้น้ำมะนาวแทรกเกลือ
อาการไม่พึงประสงค์	-
ข้อมูลเพิ่มเติม	ในสูตรตำรับได้ตัดไคร้เครือออก เนื่องจากมีข้อมูลงานวิจัยบ่งชี้ว่าไคร้เครือที่ใช้และมีการจำหน่ายในท้องตลาด เป็นพืชในสกุล <i>Aristolochia</i> ซึ่งพืชในสกุล <i>Aristolochia</i>

มีรายงานพบว่าก่อให้เกิดความเป็นพิษต่อไต (nephrotoxicity) และเมื่อปี ค.ศ. ๒๐๐๒ องค์การอนามัยโลกได้ประกาศให้พืชสกุล *Aristolochia* เป็นสารก่อมะเร็งในมนุษย์

๑.๖ ยาบำรุงโลหิต

(๑) ยาบำรุงโลหิต	ยาแคปซูล ยาผง ยาเม็ด ยาแคปซูล (รพ.) ยาผง (รพ.) ยาเม็ด (รพ.)
สูตรตำรับ	ในผงยา ๗๕ กรัม ประกอบด้วย ๑. แก่นฝาง ดอกคำไทย หนักสิ่งละ ๑๐ กรัม ๒. ครั่ง หนัก ๔ กรัม ๓. เหง้าชิงแห้ง ดอกดีปลี รากเจตมูลเพลิงแดง เกาสะค้ำน รากข้าพลุ เกาขมิ้นเครือ เถาผนวกแดง แก่นกำลั้งวัวเถลิง ดอกสารภี ดอกพิกุล ดอกบุนนาค เกสรบัวหลวง หนักสิ่งละ ๒ กรัม ๔. ดอกจันทน์ ลูกจันทน์ ลูกกระวาน ดอกกานพลู เทียนดำ เทียนแดง เทียนขาว เทียนข้าวเปลือก เทียนตาตุ๊กแตน โกฐสอ โกฐเขมา โกฐหัวบัว โกฐเชียง โกฐจุฬาลัมพา หนักสิ่งละ ๑ กรัม ๕. เนื้อลูกสมอไทย เนื้อลูกสมอติง เนื้อลูกสมอพิเภก เปลือกชะลูด เปลือกอบเชยเทศ แก่นจันทน์แดง แก่นแสมสาร แก่นแสมทะเล กฤษณา หนักสิ่งละ ๑ กรัม
ข้อบ่งใช้	บำรุงโลหิต
ขนาดและวิธีใช้	ชนิดผง รับประทานครั้งละ ๑ กรัม ละลายน้ำกระสายยาวันละ ๒ ครั้ง เข้าและเย็น ก่อนอาหาร น้ำกระสายยาที่ใช้ <ul style="list-style-type: none"> • ใช้น้ำต้มดอกคำไทย หรือดอกคำฝอย เป็นน้ำกระสายยา • ถ้าหาน้ำกระสายยาไม่ได้ให้ใช้น้ำสุกแทน
ข้อห้ามใช้	ชนิดเม็ด และชนิดแคปซูล รับประทานครั้งละ ๑ กรัม วันละ ๒ ครั้ง เข้าและเย็น ก่อนอาหาร
ข้อควรระวัง	ห้ามใช้ใน หญิงตั้งครรภ์ และผู้ที่มิใช่ - ควรระวังการใช้ยาในผู้ป่วยที่แพ้ละอองเกสรดอกไม้ - ควรระวังการรับประทานร่วมกับยาในกลุ่มสารกันเลือดเป็นลิ่ม (anticoagulant) และ ยาด้านการจับตัวของเกล็ดเลือด (antiplatelets)
อาการไม่พึงประสงค์	-
ข้อมูลเพิ่มเติม	-

๑.๗ ยารักษาากลุ่มอาการทางกล้ามเนื้อและกระดูก

๑) ยาสำหรับรับประทาน

(๑) ยาแก้ปวด	ยาลูกกลอน (รพ.)
สูตรตำรับ	ในผงยา ๒๓๖ กรัม ประกอบด้วย ๑. ดอกดีป्ली หนัก ๔๐ กรัม เหง้าชิง หนัก ๒๐ กรัม รากข้าพลุ หนัก ๒๔ กรัม เกาสะค่าน หนัก ๑๒ กรัม รากเจตมูลเพลิงแดง หนัก ๘ กรัม ๒. เถาโคคลาน กำลังวัวเถลิง เถาวัลย์เปรียง เถาพริกไทย เถาม้ากระที่บโโรง หัวกระชาย แก่นแสมสาร เหง้าไพล หนักสิ่งละ ๑๐ กรัม ๓. การบูร หนัก ๖ กรัม ลูกจันทน์ ดอกกานพลู เหง้าว่านน้ำ เหง้ากระทือ ลูกกระวาน พริกไทยล่อน รากชะเอมเทศ เปลือกอบเชยเทศ หนักสิ่งละ ๔ กรัม ๔. ดอกจันทน์ โกฐน้ำเต้า ดอกมะลิ ดอกพิกุล ดอกบุนนาค ดอกสารภี เกสรบัวหลวง หนักสิ่งละ ๒ กรัม
ข้อบ่งใช้	บรรเทาอาการปวดหลัง ปวดเอว ปวดเมื่อยตามร่างกาย
ขนาดและวิธีใช้	รับประทานครั้งละ ๗๕๐ มิลลิกรัม - ๑ กรัม วันละ ๔ ครั้ง ก่อนอาหารและก่อนนอน
ข้อห้ามใช้	ห้ามใช้ในหญิงตั้งครรภ์ หญิงให้นมบุตร และเด็ก
ข้อควรระวัง	<ul style="list-style-type: none"> - ควรระวังการใช้ยาในผู้ป่วยที่แพ้ละอองเกสรดอกไม้ - ควรระวังการรับประทานร่วมกับยาในกลุ่มสารกันเลือดเป็นลิ่ม (anticoagulant) และยาต้านการจับตัวของเกล็ดเลือด (antiplatelets) - ควรระวังการใช้ยาอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในผู้ป่วยที่มีความผิดปกติของตับไต เนื่องจากอาจเกิดการสะสมของการบูรและเกิดพิษได้
อาการไม่พึงประสงค์	แสบร้อนยอดอก
ข้อมูลเพิ่มเติม	-
(๒) ยาแก้ลมอัมพฤกษ์	ยาผง (รพ.)
สูตรตำรับ	ในผงยา ๗๐ กรัม ประกอบด้วย ๑. เหง้าไพล เหง้าขมิ้นอ้อย เหง้าข่า หัวกระเทียม รากเจตมูลเพลิงแดง พริกไทยล่อน ลูกจันทน์ ดอกจันทน์ การบูร หนักสิ่งละ ๕ กรัม ๒. ผักเสี้ยนผี (ทั้งต้น) เปลือกต้นทองหลาง เปลือกต้นกุ่มบก เปลือกต้นกุ่มน้ำ เกลือสินเธาว์ หนักสิ่งละ ๕ กรัม
ข้อบ่งใช้	บรรเทาอาการปวดตามเส้นเอ็น กล้ามเนื้อ มือ เท้า ตึงหรือชา
ขนาดและวิธีใช้	รับประทานครั้งละ ๑ กรัม ชงน้ำร้อนดื่มประมาณ ๑๒๐ - ๒๐๐ มิลลิลิตร วันละ ๓ ครั้ง ก่อนอาหาร
ข้อห้ามใช้	ห้ามใช้ในหญิงตั้งครรภ์ ผู้ที่มีไข้ และเด็ก

ข้อควรระวัง - ควรระวังการใช้ยาอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในผู้ป่วยที่มีความผิดปกติของตับไต เนื่องจากอาจเกิดการสะสมของการบูรและเกิดพิษได้

อาการไม่พึงประสงค์ แสบร้อนยอดดอก

ข้อมูลเพิ่มเติมอื่น ๆ -

(๓) ยารณีสันตะฆาต ยาแคปซูล ยามง ยาเม็ด ยาลูกกลอน ยาแคปซูล (รพ.) ยามง (รพ.)

สูตรตำรับ ในผงยา ๑๖๐ กรัม ประกอบด้วย

๑. พริกไทยล่อน หนัก ๙๖ กรัม
๒. ยาดำสะตุ หนัก ๒๐ กรัม
๓. เนื้ลูกสมอไทย มหาหิงค์ การบูร หนักสิ่งละ ๖ กรัม
๔. รงทองประสะ หนัก ๔ กรัม
๕. ผักแพวแดง เนื้ลูกมะขามป้อม หนักสิ่งละ ๒ กรัม
๖. ลูกจันทน์ ดอกจันทน์ ลูกกระวาน ดอกกานพลู เทียนดำ เทียนขาว หัวตองดึง หัวบุก หัวกลอย หัวกระดาดขาว หัวกระดาดแดง ลูกเร่ว เหง้าชิง รากชะเอมเทศ รากเจตมูลเพลิงแดง โกฐกระดุก โกฐเขมา โกฐน้ำเต้า หนักสิ่งละ ๑ กรัม

ข้อบ่งใช้ แก้กษัยเส้น

ขนาดและวิธีใช้ **ชนิดผง**
 รับประทานครั้งละ ๕๐๐ มิลลิกรัม - ๑ กรัม ละลายน้ำสุกหรือผสมน้ำผึ้งปั้นเป็นลูกกลอนวันละ ๑ ครั้ง ก่อนอาหารเช้าหรือก่อนนอน

ชนิดเม็ด ชนิดลูกกลอน และชนิดแคปซูล
 รับประทานครั้งละ ๕๐๐ มิลลิกรัม - ๑ กรัม วันละ ๑ ครั้ง ก่อนอาหารเช้าหรือก่อนนอน

ข้อห้ามใช้ ห้ามใช้ในหญิงตั้งครรภ์ ผู้ที่มีไข้ และเด็ก

ข้อควรระวัง

- ควรระวังการรับประทานร่วมกับยาในกลุ่มสารกันเลือดเป็นลิ่ม (anticoagulant) และยาต้านการจับตัวของเกล็ดเลือด (antiplatelets)
- ควรระวังการใช้ยาอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในผู้ป่วยที่มีความผิดปกติของตับไต เนื่องจากอาจเกิดการสะสมของการบูรและเกิดพิษได้
- ควรระวังการใช้ ร่วมกับยา phenytoin, propranolol, theophylline และ rifampicin เนื่องจากตำรับนี้มีพริกไทยในปริมาณสูง
- ควรระวังการใช้ในผู้สูงอายุ

อาการไม่พึงประสงค์ -

ข้อมูลเพิ่มเติม -

(๔) ยาผสมโคคลาน

ยาขง (รพ.) ยาต้ม (รพ.)

สูตรตำรับที่ ๑

รูปแบบ

ยาขง

สูตรตำรับ

ในผงยา ๑๐๐ กรัม ประกอบด้วย เถาโคคลาน โด่ไม้รูลัม ผลมะตูมอ่อน ทองพันชั่ง (ทั้งต้น) หนักสิ่งละ ๒๕ กรัม

สูตรตำรับที่ ๒

รูปแบบ

ยาต้ม

สูตรตำรับ

ในยา ๑๐๕ กรัม ประกอบด้วยเถาโคคลาน หนัก ๕๐ กรัม ส่วนเหนือดินทองพันชั่ง หนัก ๒๕ กรัม โด่ไม้รูลัม ผลมะตูมอ่อน หนักสิ่งละ ๑๕ กรัม

สูตรตำรับที่ ๓

รูปแบบ

ยาต้ม

สูตรตำรับ

ในยา ๑๐๐ กรัม ประกอบด้วย เถาโคคลาน เถาเอ็นอ่อน แก่นฝาง เถาสะค้าน หนักสิ่งละ ๒๐ กรัม โด่ไม้รูลัม ทองพันชั่ง(ทั้งต้น) หนักสิ่งละ ๑๐ กรัม

ข้อบ่งใช้

บรรเทาอาการปวดเมื่อยตามร่างกาย

ขนาดและวิธีใช้

ชนิดขง รับประทานครั้งละ ๑ กรัม ชงน้ำร้อนประมาณ ๑๒๐ - ๒๐๐ มิลลิลิตร วันละ ๓ ครั้ง ก่อนอาหาร**ชนิดต้ม** นำตัวยาทิ้งหมดมาเติมน้ำให้ท่วมตัวย่า ต้มน้ำเคี่ยว สามส่วนเหลือหนึ่งส่วน ต้มครั้งละ ๑๒๐ - ๒๐๐ มิลลิลิตร วันละ ๓ ครั้ง ก่อนอาหาร

ข้อห้ามใช้

-

ข้อควรระวัง

-

อาการไม่พึงประสงค์

-

ข้อมูลเพิ่มเติม

โคคลานในที่นี้ คือ โปกคาน ซึ่งเป็นสมุนไพรที่มีชื่อพฤกษศาสตร์ว่า *Mallotus repandus* (Willd.) Müll. Arg. วงศ์ Euphorbiaceae**(๕) ยาผสมเถาวัลย์เปรียง**

ยาลูกกลอน (รพ.)

สูตรตำรับที่ ๑

ในผงยา ๑๐๐ กรัม ประกอบด้วย เถาวัลย์เปรียง แก่นдукหิน (มะдук) แก่นдукใส (ชันทองพญาบาท) เหง้าไพล หนักสิ่งละ ๒๕ กรัม

สูตรตำรับที่ ๒

ในผงยา ๑๐๐ กรัม ประกอบด้วย เหง้าไพล หนัก ๔๐ กรัม เถาวัลย์เปรียง แก่นдукหิน (มะдук) แก่นдукใส (ชันทองพญาบาท) หนักสิ่งละ ๒๐ กรัม

ข้อบ่งใช้

บรรเทาอาการปวดเมื่อยตามร่างกาย

ขนาดและวิธีใช้

รับประทานครั้ง ๙๐๐ มิลลิกรัม - ๑.๕ กรัม วันละ ๓ ครั้ง หลังอาหารทันที

ข้อห้ามใช้

ห้ามใช้ในหญิงตั้งครรภ์

ข้อควรระวัง

- ควรระวังการใช้ในผู้ป่วยเป็นที่แผลในกระเพาะอาหารเนื่องจากเถาวัลย์เปรียงมีกลไกออกฤทธิ์เช่นเดียวกับยาแก้ปวดในกลุ่มยาต้านการอักเสบที่ไม่ใช่สเตียรอยด์ (Nonsteroidal Anti-Inflammatory Drugs: NSAIDs)

<p>อาการไม่พึงประสงค์ ข้อมูลเพิ่มเติม</p>	<p>- อาจทำให้เกิดการระคายเคืองระบบทางเดินอาหาร ปวดท้อง ท้องผูก ปัสสาวะบ่อย คอแห้ง และใจสั่น -</p>
<p>(๖) ยาสหัตถารยา สูตรตำรับ</p>	<p>ยาแคปซูล ยาผง ยาเม็ด ยาลูกกลอนยาแคปซูล (รพ.) ยาลูกกลอน (รพ.) ในผงยา ๑,๐๐๐ กรัม ประกอบด้วย ๑. พริกไทยล่อน หนัก ๒๔๐ กรัม รากเจตมูลเพลิงแดง หนัก ๒๒๔ กรัม ดอกดีปลี หนัก ๙๖ กรัม หัตศคุณเทศ หนัก ๔๘ กรัม ๒. เนื้อมะขามไทย หนัก ๑๐๔ กรัม รากตองแตก หนัก ๘๐ กรัม ๓. เหง้าว่านน้ำ หนัก ๘๘ กรัม ๔. การบูร หนัก ๑๔ กรัม ดอกจันทน์ หนัก ๑๓ กรัม เทียนแดง หนัก ๑๑ กรัม ลูกจันทน์ หนัก ๑๒ กรัม เทียนตาตึกแตน มหาหิงคุ์ หนักสี่ละ ๑๐ กรัม เทียนสัตตบุษย์ หนัก ๙ กรัม เทียนขาว รากจิงจ้อ หนักสี่ละ ๘ กรัม เทียนดำ หนัก ๗ กรัม โกลฐกักรา หนัก ๖ กรัม โกลฐเขมาหนัก ๕ กรัม โกลฐก้านพร้าว หนัก ๔ กรัม โกลฐพุงปลา หนัก ๓ กรัม</p>
<p>ข้อบ่งใช้</p>	<p>ขับลมในเส้น แก้วโรคลมกองหยาบ</p>
<p>ขนาดและวิธีใช้</p>	<p>รับประทานครั้งละ ๑ - ๑.๕ กรัม วันละ ๓ ครั้ง ก่อนอาหาร</p>
<p>ข้อห้ามใช้</p>	<p>ห้ามใช้ในหญิงตั้งครรภ์ และผู้ที่มิใช่</p>
<p>ข้อควรระวัง</p>	<p>- ควรระวังการบริโภคในผู้ป่วยโรคความดันเลือดสูง โรคหัวใจ ผู้ป่วยโรคแผลเปื่อยเพปติก และกรดไหลย้อน เนื่องจากเป็นตำรับยารสร้อน - ควรระวังการใช้ยาอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในผู้ป่วยที่มีความผิดปกติของตับ ไต เนื่องจากอาจเกิดการสะสมของการบูรและเกิดพิษได้ - ควรระวังการใช้ ร่วมกับยา phenytoin, propranolol, theophylline และ rifampicin เนื่องจากตำรับนี้มีพริกไทยในปริมาณสูง</p>
<p>อาการไม่พึงประสงค์ ข้อมูลเพิ่มเติม</p>	<p>ร้อนท้อง แสบท้อง คลื่นไส้ คอแห้ง ผื่นคัน -</p>

๑.๗.๒) ยาสำหรับใช้ภายนอก

<p>(๑) ยาขี้ผึ้งไหล สูตรตำรับที่ ๑</p>	<p>ยาขี้ผึ้ง (รพ.) ในยา ๑๐๐ กรัม ประกอบด้วย น้ำมันไหลจากการทอดกับน้ำมันพืช ๓๐ กรัม น้ำมันระกำ ๑๐ กรัม</p>
<p>สูตรตำรับที่ ๒</p>	<p>ยา ๑๐๐ กรัม ประกอบด้วย น้ำมันไหลจากการกลั่น ๑๔ กรัม น้ำมันระกำ ๑๐ กรัม</p>
<p>ข้อบ่งใช้</p>	<p>บรรเทาอาการปวดเมื่อย</p>
<p>ขนาดและวิธีใช้</p>	<p>ทาและถูเบา ๆ บริเวณที่มีอาการวันละ ๒ - ๓ ครั้ง</p>
<p>ข้อห้ามใช้</p>	<p>- ห้ามทาบริเวณขอบตาและเนื้อเยื่ออ่อน</p>

ข้อควรระวัง	- ห้ามทาบริเวณผิวหนังที่มีบาดแผลหรือมีแผลเปิด
อาการไม่พึงประสงค์	-
ข้อมูลเพิ่มเติม	-

(๒) ยาประคบ	ยาประคบสมุนไพรสด (รพ.) ยาประคบสมุนไพรแห้ง (รพ.)
สูตรตำรับ	ในยา ๑๓๐ กรัม ประกอบด้วย ๑. เหง้าไพล ๕๐ กรัม ใบมะขาม ๓๐ กรัม ผิวมะกรูด ๒๐ กรัม เหง้าขมิ้นชัน ๑๐ กรัม ตะไคร้(ลำต้น) ๑๐ กรัม ใบส้มป่อย ๑๐ กรัม ๒. เกลือเม็ด ๑ ช้อนโต๊ะ การบูร ๒ ช้อนโต๊ะ
ข้อบ่งใช้	ประคบเพื่อลดอาการปวด และ ช่วยคลายกล้ามเนื้อ เอ็น และ ข้อ กระตุ้นหรือเพิ่มการไหลเวียนของโลหิต
ขนาดและวิธีใช้	นำยาประคบไปนึ่ง แล้วใช้ประคบ ขณะยังอุ่น วันละ ๑ - ๒ ครั้ง ลูกประคบ ๑ ลูก สามารถใช้ได้ ๓ - ๔ ครั้ง โดยหลังจากใช้แล้วผึ่งให้แห้ง ก่อนนำไปแช่ตู้เย็น
ข้อห้ามใช้	- ห้ามประคบบริเวณที่มีบาดแผล - ห้ามประคบเมื่อเกิดการอักเสบเฉียบพลัน เช่น ข้อเท้าแพลง หรือมีอาการอักเสบ บวม แดง ร้อน ในช่วง ๒๔ ชั่วโมงแรก เนื่องจากจะทำให้อักเสบบวมมากขึ้น และ อาจมีเลือดออกมากตามมาได้ โดยควรประคบหลัง ๒๔ ชม.
ข้อควรระวัง	- ไม่ควรใช้ลูกประคบที่ร้อนเกินไป โดยเฉพาะบริเวณผิวหนังที่เคยเป็นแผลมาก่อนหรือ บริเวณที่มีกระดูกยื่น และต้องระวังเป็นพิเศษในผู้ป่วยโรคเบาหวาน อัมพาต เด็ก และ ผู้สูงอายุ เพราะมักมีความรู้สึกในการรับรู้และตอบสนองช้า อาจทำให้ผิวหนังไหม้พองได้ง่าย - หลังจากประคบสมุนไพรเสร็จใหม่ ๆ ไม่ควรอาบน้ำทันที เพราะเป็นการล้างตัวยาจาก ผิวหนัง และร่างกายยังไม่สามารถปรับตัวได้ทัน (จากร้อนเป็นเย็นทันทีทันใด) อาจทำให้เกิดเป็นไข้ได้ - ควรระวังการใช้ในผู้ที่แพ้ส่วนประกอบในยาประคบ
อาการไม่พึงประสงค์	-
ข้อมูลเพิ่มเติม	๑) ยาประคบสมุนไพรสด ผลิตจากสมุนไพรสด (เก็บได้ประมาณ ๓ วัน) น้ำหนักไม่น้อยกว่า ลูกละ ๔๐๐ กรัม ๒) ยาประคบสมุนไพรแห้ง ผลิตจากสมุนไพรแห้ง (เก็บได้ประมาณ ๒ ปี) น้ำหนักไม่น้อยกว่า ลูกละ ๒๐๐ กรัม

๑.๘ ยาบำรุงธาตุ ปรับธาตุ

(๑) ยาตรีเกสรมาศ		ยาขง (รพ.)
สูตรตำรับ	ในผงยา ๙๐ กรัม ประกอบด้วย เปลือกฝิ่นต้น เกสรบัวหลวง ลูกมะตูมอ่อน หนักสิ่งละ ๓๐ กรัม	
ข้อบ่งใช้	แก้อ่อนเพลีย ปรับธาตุในผู้ป่วยที่เฟื่องฟูจากการเจ็บป่วย เช่น ไข้ ท้องเสีย	
ขนาดและวิธีใช้	รับประทานครั้งละ ๑ กรัม ชงน้ำร้อนประมาณ ๑๒๐ - ๒๐๐ มิลลิลิตร ดื่มขณะยาเย็นวันละ ๔ ครั้ง ก่อนอาหารและก่อนนอน	
ข้อห้ามใช้	-	
ข้อควรระวัง	<ul style="list-style-type: none"> - ไม่ควรรับประทานติดต่อกันเกิน ๑ เดือน - หากใช้เกินขนาดที่แนะนำ อาจจะทำให้ท้องผูก - ควรระวังการใช้ยาในผู้ป่วยที่แพ้ละอองเกสรดอกไม้ 	
อาการไม่พึงประสงค์	-	
ข้อมูลเพิ่มเติม	-	
(๒) ยาตรีพิกัต		ยาแคปซูล (รพ.)
สูตรตำรับ	ในผงยา ๙๐ กรัม ประกอบด้วย ๑. เนื้อลูกสมอไทย เนื้อลูกสมอพิเภก เนื้อลูกมะขามป้อม หนักสิ่งละ ๑๐ กรัม ๒. เหง้าชิงแห้ง พริกไทยอ่อน ดอกดีปลี หนักสิ่งละ ๑๐ กรัม ๓. รากเจตมูลเพลิงแดง รากข้าพลุ เกาสะค่าน หนักสิ่งละ ๑๐ กรัม	
ข้อบ่งใช้	ปรับสมดุลธาตุ	
ขนาดและวิธีใช้	รับประทานครั้งละ ๒๕๐ - ๕๐๐ มิลลิกรัม วันละ ๓ ครั้ง ก่อนอาหาร	
ข้อห้ามใช้	ห้ามใช้ในหญิงตั้งครรภ์ ผู้ที่มีไข้	
ข้อควรระวัง	<ul style="list-style-type: none"> - ไม่ควรใช้ยานี้ในฤดูร้อน ส่งผลให้ไฟธาตุกำเริบ - ควรระวังการใช้ ร่วมกับยา phenytoin, propranolol, theophylline และ rifampicin เนื่องจากตำรับนี้มีพริกไทยและดอกดีปลีในปริมาณสูง 	
อาการไม่พึงประสงค์	-	
ข้อมูลเพิ่มเติม	-	
(๓) ยาเบญจกุล		ยาแคปซูล ยาผง ยาเม็ด ยาลูกกลอน ยาแคปซูล (รพ.) ยาขง (รพ.) ยาเม็ด (รพ.)
สูตรตำรับ	ในผงยา ๑๐๐ กรัม ประกอบด้วย ดอกดีปลี รากข้าพลุ เกาสะค่าน รากเจตมูลเพลิงแดง เหง้าชิงแห้ง หนักสิ่งละ ๒๐ กรัม	
ข้อบ่งใช้	บำรุงธาตุ แก้อาการให้ปกติ	
ขนาดและวิธีใช้	ชนิดชง รับประทานครั้งละ ๑.๕ - ๒ กรัม วันละ ๓ ครั้ง หลังอาหาร	

	ชนิดผง	รับประทานครั้งละ ๘๐๐ มิลลิกรัม – ๑ กรัม วันละ ๓ เวลา หลังอาหาร
	ชนิดลูกกลอน ชนิดเม็ด และชนิดแคปซูล	รับประทานครั้งละ ๘๐๐ มิลลิกรัม – ๑ กรัม วันละ ๓ ครั้ง หลังอาหาร
ข้อห้ามใช้		ห้ามใช้ในหญิงตั้งครรภ์ ผู้ที่มีไข้ และเด็กเล็ก
ข้อควรระวัง		- ไม่ควรใช้ยานี้ในฤดูร้อน จะส่งผลให้เฟิธาตุกำเริบ - ไม่ควรรับประทานติดต่อกันนานเกิน ๗ วัน
อาการไม่พึงประสงค์		-
ข้อมูลเพิ่มเติม		-
(๔) ยาปลูกไฟธาตุ		ยาแคปซูล (รพ.) ยาลูกกลอน (รพ.)
สูตรตำรับ		ในผงยา ๑๐๐ กรัม ประกอบด้วย ๑. พริกไทยล่อน หนัก ๕๐ กรัม ๒. ดอกติป्ली รากข้าพลุ ผักแพวแดง(ทั้งต้น) เกาสะค้ำน เหง้าชิงแห้ง ลูกผักชีล้อม เหง้าว่านน้ำ หัวแห้วหมู ผิวมะกรูด ลูกพิลังกาสา หนักสิ่งละ ๕ กรัม
ข้อบ่งใช้		ปลูกไฟธาตุให้บริบูรณ์ ปรับระบบการย่อยอาหารให้ดีขึ้น
ขนาดและวิธีใช้		รับประทานครั้งละ ๕๐๐ มิลลิกรัม – ๑.๕ กรัม วันละ ๓ ครั้ง ก่อนอาหาร
ข้อห้ามใช้		ห้ามใช้ในหญิงตกเลือดหลังคลอด หญิงตั้งครรภ์ และผู้ที่มีไข้
ข้อควรระวัง		ควรระวังการใช้ ร่วมกับยา phenytoin, propranolol, theophylline และ rifampicin เนื่องจากตำรับนี้มีพริกไทยในปริมาณสูง
อาการไม่พึงประสงค์		แสบร้อนยอดอก
ข้อมูลเพิ่มเติม		-

กลุ่มที่ ๒ ยาพัฒนาจากสมุนไพร ๒๑ รายการ

๒.๑ ยารักษากลุ่มอาการของระบบทางเดินอาหาร

(๑) ยากล้วย	ยาผง (รพ.)
ตัวยาสำคัญ	ผงกล้วยน้ำว้าชนิดแก่จัด [Musa sp.(ABB group) "Klui Nam Wa"] หรือกล้วยหักมุกชนิดแก่จัด [Musa sp. (ABB group) "triploid" cv.]
ข้อบ่งใช้	รักษาแผลในกระเพาะอาหาร บรรเทาอาการท้องเสียชนิดที่ไม่เกิดจากการติดเชื้อ เช่น อุจจาระไม่เป็นมูก หรือมีเลือดปน
ขนาดและวิธีใช้	รับประทานครั้งละ ๑๐ กรัม ชงน้ำร้อน ๑๒๐ - ๒๐๐ มิลลิลิตร วันละ ๓ ครั้ง ก่อนอาหาร
ข้อห้ามใช้	-
ข้อควรระวัง	- ไม่ควรใช้ในคนที่ท้องผูก - การรับประทานติดต่อกันนาน ๆ อาจทำให้ท้องอืดได้
อาการไม่พึงประสงค์	ท้องอืด
ข้อมูลเพิ่มเติม	-
(๒) ยาขมิ้นชัน	ยาแคปซูล ยาเม็ด ยาแคปซูล (รพ.) ยาเม็ด (รพ.)
ตัวยาสำคัญ	ผงเหง้าขมิ้นชัน (<i>Curcuma longa</i> L.) มีสารสำคัญ curcuminoids ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๕ โดยน้ำหนัก (w/w) และน้ำมันระเหยง่าย ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๖ โดยปริมาตรต่อ น้ำหนัก (v/w)
ข้อบ่งใช้	บรรเทาอาการแน่นจุกเสียด ท้องอืด ท้องเฟ้อ
ขนาดและวิธีใช้	รับประทานครั้งละ ๕๐๐ มิลลิกรัม - ๑ กรัม วันละ ๔ ครั้ง หลังอาหารและก่อนนอน
ข้อห้ามใช้	ห้ามใช้ในผู้ที่ท่อน้ำดีอุดตัน หรือผู้ที่ไวต่อยานี้
ข้อควรระวัง	- ควรระวังการใช้ในผู้ป่วยโรคนี้่วในถุงน้ำดี ยกเว้นภายใต้การดูแลของแพทย์ - ควรระวังการใช้ในหญิงตั้งครรภ์ ยกเว้นภายใต้การดูแลของแพทย์ - ควรระวังการใช้ในเด็ก เนื่องจากยังไม่มีข้อมูลด้านประสิทธิภาพและความปลอดภัย - ควรระวังการใช้ร่วมกับสารกันเลือดเป็นลิ่ม (anticoagulants) และ ยาต้านการจับตัวของเกล็ดเลือด (antiplatelets) - ควรระวังการใช้ร่วมกับยาที่กระบวนการเมแทบอลิซึม ผ่านเอนไซม์ Cytochrome P450 (CYP) เนื่องจากสาร curcumin ยับยั้ง CYP3A4, CYP1A2 แต่กระตุ้นเอนไซม์ CYP2A6 - ควรระวังการใช้ร่วมกับ ยารักษาโรคมะเร็งบางชนิด เช่น doxorubicin, chlormethine, cyclophosphamide และ camptothecin เนื่องจาก curcumin อาจมีผลต้านฤทธิ์ยา ดังกล่าว
อาการไม่พึงประสงค์	ผิวหนังอักเสบจากการแพ้

ข้อมูลเพิ่มเติม

-

(๓) ยาขิง	ยาแคปซูล ยาขง ยาแคปซูล (รพ.) ยาผง (รพ.) ยาขง (รพ.)
ตัวยาสำคัญ	ผงเหง้าขิง (<i>Zingiber officinale</i> Rosc.) ที่มีน้ำมันหอมระเหย ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๒ โดยปริมาตรต่อน้ำหนัก (v/w)
ข้อบ่งใช้	๑. บรรเทาอาการท้องอืด แน่นจุกเสียด ๒. ป้องกันและบรรเทาอาการคลื่นไส้ อาเจียน จากการเมาเรือ ๓. ป้องกันอาการคลื่นไส้ อาเจียน หลังการผ่าตัด
ขนาดและวิธีใช้	- บรรเทาอาการท้องอืด ขับลม แน่นจุกเสียด รับประทานวันละ ๒ - ๔ กรัม - ป้องกันและบรรเทาอาการคลื่นไส้ อาเจียนจากการเมาเรือ รับประทานวันละ ๑ - ๒ กรัม ก่อนเดินทาง ๓๐ นาที - ๑ ชั่วโมง หรือเมื่อมีอาการ - ป้องกันอาการคลื่นไส้ อาเจียน หลังการผ่าตัด รับประทานครั้งละ ๑ กรัม ก่อนการผ่าตัด ๑ ชั่วโมง
ข้อห้ามใช้	-
ข้อควรระวัง	- ควรระวังการใช้ร่วมกับสารกันเลือดเป็นลิ่ม (anticoagulants) และยาต้านการจับตัวของเกล็ดเลือด (antiplatelets) - ควรระวังการใช้ในผู้ป่วยโรคหัวใจในถุงน้ำดี ยกเว้นภายใต้การดูแลของแพทย์ - ไม่แนะนำให้รับประทานในเด็กอายุต่ำกว่า ๖ ขวบ
อาการไม่พึงประสงค์	อาการแสบร้อนบริเวณทางเดินอาหาร อาการระคายเคืองบริเวณปากและคอ
ข้อมูลเพิ่มเติม	

(๔) ยาชุมเห็ดเทศ

ยาแคปซูล ยาขง ยาแคปซูล(รพ.) ยาขง (รพ.)

ตัวยาสำคัญ	ผงใบชุมเห็ดเทศ [<i>Senna alata</i> (L.) Roxb., <i>Cassia alata</i> L. (ชื่อพ้อง)] ที่มีสารสำคัญ hydroxyanthracene derivatives โดยคำนวณเป็น rhein-8-glucoside ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๑.๐ โดยน้ำหนัก (w/w)
ข้อบ่งใช้	บรรเทาอาการท้องผูก
ขนาดและวิธีใช้	ชนิดขง รับประทานครั้งละ ๓ - ๖ กรัม ขงน้ำร้อนประมาณ ๑๒๐ - ๒๐๐ มิลลิลิตร นาน ๑๐ นาที วันละ ๑ ครั้ง ก่อนนอน ชนิดแคปซูล รับประทานครั้งละ ๓ - ๖ กรัม วันละ ๑ ครั้ง ก่อนนอน
ข้อห้ามใช้	ผู้ป่วยที่มีภาวะทางเดินอาหารอุดตัน (gastrointestinal obstruction) หรือปวดท้องโดยไม่ทราบสาเหตุ
ข้อควรระวัง	- ควรระวังการใช้ในเด็กอายุต่ำกว่า ๑๒ ปี หรือในผู้ป่วย inflammatory bowel disease - การรับประทานยาในขนาดสูงอาจทำให้เกิดไตอักเสบ (nephritis)

<p>อาการไม่พึงประสงค์</p> <p>ข้อมูลเพิ่มเติม</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ไม่ควรใช้ติดต่อกันเป็นระยะเวลานาน เพราะจะทำให้ท้องเสีย ซึ่งส่งผลให้มีการสูญเสีย น้ำและเกลือแร่มากเกินไปโดยเฉพาะโพแทสเซียม และทำให้ลำไส้ใหญ่ชินต่อยา ถ้าไม่ใช้ ยางจะไม่ถ่าย - ควรระวังการใช้ในหญิงตั้งครรภ์และให้นมบุตร <p>อาจทำให้เกิดอาการปวดมวนท้อง เนื่องจากการบีบตัวของลำไส้ใหญ่</p> <p>-</p>
--	--

<p>(๕) ยาฟ้าทะลายโจร</p> <p>ตัวยาสำคัญ</p> <p>ข้อบ่งใช้</p> <p>ขนาดและวิธีใช้</p> <p>ข้อห้ามใช้</p> <p>ข้อควรระวัง</p> <p>อาการไม่พึงประสงค์</p> <p>ข้อมูลเพิ่มเติม</p>	<p>ยาแคปซูล ยาเม็ด ยาลูกกลอน ยาแคปซูล (รพ.) ยาลูกกลอน (รพ.)</p> <p>ผงจากส่วนเหนือดินของฟ้าทะลายโจร [<i>Andrographis paniculata</i> (Burm. f.) Wall. ex Nees] ที่มีสารสำคัญ total lactone โดยคำนวณเป็น andrographolide ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๖ โดยน้ำหนัก (w/w)</p> <p>บรรเทาอาการท้องเสียชนิดที่ไม่เกิดจากการติดเชื้อ เช่น อุจจาระไม่เป็นมูก หรือ มีเลือดปน</p> <p>รับประทานครั้งละ ๕๐๐ มิลลิกรัม - ๒ กรัม วันละ ๔ ครั้ง หลังอาหารและก่อนนอน</p> <ul style="list-style-type: none"> - ห้ามใช้ในผู้ที่มีอาการแพ้ฟ้าทะลายโจร - ห้ามใช้ในหญิงตั้งครรภ์และให้นมบุตร เนื่องจากอาจทำให้เกิดทารกวิรูปได้ <ul style="list-style-type: none"> - หากใช้ติดต่อกันเป็นเวลานาน อาจทำให้แขนขามีอาการชาหรืออ่อนแรง - หากใช้ฟ้าทะลายโจรติดต่อกัน ๓ วัน แล้วไม่หาย หรือ มีอาการรุนแรงขึ้นระหว่างใช้ยา ควรหยุดใช้และพบแพทย์ - ควรระวังการใช้ร่วมกับสารกันเลือดเป็นลิ่ม (anticoagulants) และยาต้านการจับตัวของเกล็ดเลือด (antiplatelets) - ควรระวังการใช้ร่วมกับยาลดความดันโลหิตเพราะอาจเสริมฤทธิ์กันได้ - ควรระวังการใช้ร่วมกับยาที่กระบวนการเมแทบอลิซึม ผ่านเอนไซม์ Cytochrome P450 (CYP) เนื่องจากฟ้าทะลายโจรมีฤทธิ์ยับยั้งเอนไซม์ CYP1A2, CYP2C9 และ CYP3A4 <p>อาจทำให้เกิดอาการผิดปกติของทางเดินอาหาร เช่น ปวดท้อง ท้องเดิน คลื่นไส้ เบื่ออาหาร วิงเวียนศีรษะ ใจสั่น และอาจเกิดลมพิษได้</p> <p>-</p>
--	---

<p>(๖) ยามะขามแขก</p> <p>ตัวยาสำคัญ</p> <p>ข้อบ่งใช้</p> <p>ขนาดและวิธีใช้</p>	<p>ยาแคปซูล(รพ.) ยาขง(รพ.)</p> <p>ผงใบมะขามแขก (<i>Senna alexandrina</i> Mill.)</p> <p>บรรเทาอาการท้องผูก</p> <p>ชนิดขง</p> <p>รับประทานครั้งละ ๒ กรัม ชงน้ำร้อนประมาณ ๑๒๐ - ๒๐๐ มิลลิลิตร ก่อนนอน</p> <p>ชนิดแคปซูล</p> <p>รับประทานครั้งละ ๘๐๐ มิลลิกรัม - ๑.๒ กรัม ก่อนนอน</p>
---	---

ข้อห้ามใช้	ผู้ป่วยที่มีภาวะทางเดินอาหารอุดตัน (gastrointestinal obstruction) หรือปวดท้องโดยไม่ทราบสาเหตุ
ข้อควรระวัง	<ul style="list-style-type: none"> - ควรระวังการใช้ในเด็กอายุต่ำกว่า ๑๒ ปี หรือในผู้ป่วย inflammatory bowel disease - การรับประทานยาในขนาดสูง อาจทำให้เกิดไตอักเสบ (nephritis) - ไม่ควรใช้ติดต่อกันเป็นเวลานาน เพราะจะทำให้ท้องเสีย ซึ่งส่งผลให้มีการสูญเสียน้ำและเกลือแร่มากเกินไปโดยเฉพาะโพแทสเซียม และการใช้ติดต่อกันเป็นระยะเวลานานจะทำให้ลำไส้ใหญ่ชินต่อยา ถ้าไม่ใช้ยาจะไม่ถ่าย - ควรระวังการใช้ในหญิงตั้งครรภ์และให้นมบุตร
อาการไม่พึงประสงค์	ปวดมวนท้อง ผื่นคัน
ข้อมูลเพิ่มเติม	-

๒.๒ ยารักษาอาการของระบบทางเดินหายใจ

(๑) ยาฟ้าทะลายโจร	ยาแคปซูล ยาเม็ด ยาลูกกลอน-ยาแคปซูล(รพ.) ยาลูกกลอน (รพ.)
ตัวยาสำคัญ	ผงจากส่วนเหนือดินของฟ้าทะลายโจร [<i>Andrographis paniculata</i> (Burm. f.) Wall. ex Nees] ที่มีสารสำคัญ total lactone โดยคำนวณเป็น andrographolide ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๖ โดยน้ำหนัก (w/w)
ข้อบ่งใช้	<ol style="list-style-type: none"> ๑. บรรเทาอาการเจ็บคอ ๒. บรรเทาอาการของโรคหวัด (common cold) เช่น เจ็บคอ ปวดเมื่อยกล้ามเนื้อ
ขนาดและวิธีใช้	บรรเทาอาการหวัด เจ็บคอ รับประทานครั้งละ ๑.๕ – ๓ กรัม วันละ ๔ ครั้ง หลังอาหารและก่อนนอน
ข้อห้ามใช้	<ul style="list-style-type: none"> - ห้ามใช้ในผู้ที่มีอาการแพ้ฟ้าทะลายโจร - ห้ามใช้ในหญิงตั้งครรภ์และให้นมบุตร เนื่องจากอาจทำให้เกิดทารกวิรูปได้ - ห้ามใช้ฟ้าทะลายโจรสำหรับแก้เจ็บคอในกรณีต่าง ๆ ต่อไปนี้ <ul style="list-style-type: none"> - ในผู้ป่วยที่มีอาการเจ็บคอเนื่องจากติดเชื้อ <i>Streptococcus</i> group A - ในผู้ป่วยที่มีประวัติเป็นโรคไตอักเสบ เนื่องจากเคยติดเชื้อ <i>Streptococcus</i> group A - ในผู้ป่วยที่มีประวัติเป็นโรคหัวใจรูมาติก - ในผู้ป่วยที่มีอาการเจ็บคอเนื่องจากการติดเชื้อแบคทีเรีย และมีอาการรุนแรง เช่น มีตุ่มหนองในคอ มีไข้สูง และหนาวสั่น
ข้อควรระวัง	<ul style="list-style-type: none"> - หากใช้ติดต่อกันเป็นเวลานาน อาจทำให้แขนขามีอาการชาหรืออ่อนแรง - หากใช้ฟ้าทะลายโจรติดต่อกัน ๓ วัน แล้วไม่หาย หรือ มีอาการรุนแรงขึ้นระหว่างใช้ยา ควรหยุดใช้และพบแพทย์ - ควรระวังการใช้ร่วมกับสารกันเลือดเป็นลิ่ม (anticoagulants) และยาต้านการจับตัวของเกล็ดเลือด (antiplatelets)

	- ควรระวังการใช้ร่วมกับยาลดความดันโลหิตเพราะอาจเสริมฤทธิ์กันได้
	- ควรระวังการใช้ร่วมกับยาที่กระบวนการเมแทบอลิซึม ผ่านเอนไซม์ Cytochrome P450 (CYP) เนื่องจากฟ้าทะลายโจรมีฤทธิ์ยับยั้งเอนไซม์ CYP1A2, CYP2C9 และ CYP3A4
อาการไม่พึงประสงค์	อาจทำให้เกิดอาการผิดปกติของทางเดินอาหาร เช่น ปวดท้อง ท้องเดิน คลื่นไส้ เบื่ออาหาร วิงเวียนศีรษะ ใจสั่น และอาจเกิดลมพิษได้
ข้อมูลเพิ่มเติม	-

๒.๓ ยารักษากลุ่มอาการทางระบบผิวหนัง

(๑) ยาทิงเจอร์ทองพันชั่ง		ทิงเจอร์(รพ.)
ตัวยาสำคัญ	สารสกัดเอทิลแอลกอฮอล์จากใบทองพันชั่งสด (<i>Rhinacanthus nasutus</i> (L.) Kurz) ร้อยละ ๑๐ โดยน้ำหนักต่อปริมาตร (w/v)	
ข้อบ่งใช้	ทาแก้กลากเกลื้อน โรคผิวหนังที่เกิดจากเชื้อรา น้ำกัดเท้า	
ขนาดและวิธีใช้	ทาบริเวณที่มีอาการ วันละ ๒ ครั้ง เช้า – เย็น ทาจนกว่าจะหาย และใช้ต่อเนื่องอีกอย่างน้อย ๒ สัปดาห์	
ข้อห้ามใช้	ห้ามทาบริเวณขอบตาและเนื้อเยื่ออ่อน ห้ามทาบริเวณผิวหนังที่มีบาดแผลหรือมีแผลเปิด	
ข้อควรระวัง	-	
อาการไม่พึงประสงค์	-	
ข้อมูลเพิ่มเติม	-	
(๒) ยาทิงเจอร์พลู		ทิงเจอร์(รพ.)
ตัวยาสำคัญ	สารสกัดเอทิลแอลกอฮอล์จากใบพลูสด (<i>Piper betle</i> L.) ร้อยละ ๕๐ โดยน้ำหนักต่อปริมาตร (w/v)	
ข้อบ่งใช้	บรรเทาอาการผิวหนังอักเสบ อาการอักเสบจากแมลง กัด ต่อย	
ขนาดและวิธีใช้	ทาบริเวณที่มีอาการ วันละ ๒ ครั้ง เช้า – เย็น	
ข้อห้ามใช้	ห้ามทาบริเวณขอบตาและเนื้อเยื่ออ่อน ห้ามทาบริเวณผิวหนังที่มีบาดแผลหรือมีแผลเปิด	
ข้อควรระวัง	-	
อาการไม่พึงประสงค์	เมื่อทาติดต่อกันเป็นเวลานาน อาจทำให้ผิวหนังเป็นสีดำ แต่เมื่อหยุดยาแล้วอาการจะหายไป	
ข้อมูลเพิ่มเติม	-	

(๓) ยาบัวบก	ยาครีม ยาครีม (รพ.)
ตัวยาสำคัญ	สารสกัดเอทิลแอลกอฮอล์ของใบบัวบกแห้ง [<i>Centella asiatica</i> (L.) Urb.] ร้อยละ ๗ โดยน้ำหนัก (w/w)
ข้อบ่งใช้	ใช้สมานแผล
ขนาดและวิธีใช้	ทำความสะอาดแผลด้วยยาฆ่าเชื้อก่อนทายา ใช้ทาบริเวณที่เป็นแผลวันละ ๑ - ๓ ครั้ง หรือ ตามแพทย์สั่ง
ข้อห้ามใช้	- ห้ามใช้ในผู้ป่วยที่แพ้พืชในวงศ์ Apiaceae (Umbelliferae) เช่น ยี่หระ ผักชี - ห้ามใช้ในผู้ที่มีประวัติเป็นโรคมะเร็งผิวหนัง - ห้ามใช้ในแผลเปิด
ข้อควรระวัง	ควรหลีกเลี่ยงการใช้ติดต่อกันเป็นเวลานาน
อาการไม่พึงประสงค์	มีรายงานว่า การทาสารสกัดใบบัวบกชนิดขี้ผึ้งหรือผง อาจทำให้เกิดผื่นแพ้สัมผัสได้
ข้อมูลเพิ่มเติม	-

(๔) ยาเปลือกมังคุด	ยาน้ำใส (รพ.)
ตัวยาสำคัญ	สารสกัดเอทิลแอลกอฮอล์ของเปลือกมังคุดแห้ง (<i>Garcinia mangostana</i> L.) ร้อยละ ๑๐ โดยน้ำหนักต่อปริมาตร (w/v)
ข้อบ่งใช้	ใช้ภายนอกสำหรับทาแผลสดและแผลเรื้อรัง
ขนาดและวิธีใช้	ทาบริเวณที่มีอาการ วันละ ๒ ครั้ง เช้า - เย็น
ข้อห้ามใช้	ห้ามทาบริเวณขอบตาและเนื้อเยื่ออ่อน
ข้อควรระวัง	-
อาการไม่พึงประสงค์	-
ข้อมูลเพิ่มเติม	แพทย์แผนโบราณใช้เปลือกมังคุดฝนกับน้ำปูนใสรักษาแผลเบาหวาน

(๕) ยาพญายอ	ยาครีม สารละลาย (สำหรับป้ายปาก) สารละลาย (สำหรับป้ายปาก) (รพ.) โลชั่น โลชั่น (รพ.) ยาขี้ผึ้ง (รพ.) ทิงเจอร์ (รพ.)
รูปแบบและความแรง	ยาครีม ที่มีสารสกัดเอทิลแอลกอฮอล์ของพญายอร้อยละ ๔ - ๕ โดยน้ำหนัก (w/w) สารละลาย (สำหรับป้ายปาก) ที่มีสารสกัดเอทิลแอลกอฮอล์ของพญายอในกลีเซอริน ร้อยละ ๒.๕ - ๔ โดยน้ำหนัก (w/w) สารละลาย (สำหรับป้ายปาก) (รพ.) ที่มีสารสกัดเอทิลแอลกอฮอล์ของพญายอใน กลีเซอรินร้อยละ ๒.๕ - ๔ โดยน้ำหนัก (w/w) โลชั่น ที่มีสารสกัดเอทิลแอลกอฮอล์ของพญายอร้อยละ ๑.๒๕ โดยน้ำหนัก (w/w) โลชั่น (รพ.) ที่มีสารสกัดเอทิลแอลกอฮอล์ของพญายอร้อยละ ๑.๒๕ โดยน้ำหนัก (w/w) ยาขี้ผึ้ง (รพ.) ที่มีสารสกัดเอทิลแอลกอฮอล์ของพญายอ ร้อยละ ๔ - ๕ โดยน้ำหนัก (w/w) ทิงเจอร์ (รพ.) ที่มีสารสกัดเอทิลแอลกอฮอล์ของพญายอสด ร้อยละ ๑๐ โดย น้ำหนักต่อปริมาตร (w/v)

ตัวยาสำคัญ	สารสกัดเอทิลแอลกอฮอล์ของใบพญาอแห่ง [<i>Clinacanthus nutans</i> (Burm. f.) Lindau]
ข้อบ่งใช้	๑. ยาครีม บรรเทาอาการของ เริมและงูสวัด ๒. สารละลาย (สำหรับป้ายปาก) รักษาแผลในปาก (aphthous ulcer) แผลจากการฉายรังสีและเคมีบำบัด ๓. โลชั่น บรรเทาอาการ ผดผื่นคัน ลมพิษ ตุ่มคัน ๔. ยาขี้ผึ้ง บรรเทาอาการอักเสบ ปวด บวมจากแมลงกัดต่อย ๕. ทิงเจอร์พญาอ บรรเทาอาการของเริม และงูสวัด
ขนาดและวิธีใช้	ทาบริเวณที่มีอาการ วันละ ๕ ครั้ง
ข้อห้ามใช้	-
ข้อควรระวัง	-
อาการไม่พึงประสงค์	-
ข้อมูลเพิ่มเติม	-

๒.๔ ยารักษาอาการทางกล้ามเนื้อและกระดูก

๑) ยาสำหรับรับประทาน

(๑) ยาเถาวัลย์เปรียง	ยาแคปซูล (รพ.)
ตัวยาสำคัญ	ผงจากเถาของเถาวัลย์เปรียง [<i>Derris scandens</i> (Roxb.) Benth.]
ข้อบ่งใช้	บรรเทาอาการปวดกล้ามเนื้อ ลดการอักเสบของกล้ามเนื้อ
ขนาดและวิธีใช้	รับประทานครั้งละ ๕๐๐ มิลลิกรัม – ๑ กรัม วันละ ๓ ครั้ง หลังอาหารทันที
ข้อห้ามใช้	ห้ามใช้ในหญิงตั้งครรภ์
ข้อควรระวัง	- ควรระวังการใช้ในผู้ป่วยโรคแผลเปื่อยเพปติก เนื่องจากเถาวัลย์เปรียงออกฤทธิ์คล้ายยาแก้ปวดกลุ่มยาต้านการอักเสบที่ไม่ใช่สเตียรอยด์ (Nonsteroidal Anti-Inflammatory Drugs: NSAIDs) - อาจทำให้เกิดการระคายเคืองระบบทางเดินอาหาร
อาการไม่พึงประสงค์	ปวดท้อง ท้องผูก ปัสสาวะบ่อย คอแห้ง ใจสั่น
ข้อมูลเพิ่มเติม	-

๒) ยาสำหรับใช้ภายนอก

(๑) ยาพริก	เจล ยาครีม (รพ.) ยาเจล (รพ.) ยาขี้ผึ้ง (รพ.)
ตัวยาสำคัญ	ยาที่มีสารสกัดจากผลพริกแห้ง (<i>Capsicum annuum</i> L., <i>Capsicum frutescens</i> L.) โดยควบคุมความแรงของสาร capsaicin ในผลิตภัณฑ์สำเร็จรูปร้อยละ ๐.๐๒๕ โดยน้ำหนัก (w/w)

ข้อบ่งใช้	บรรเทาอาการปวดข้อ ปวดกล้ามเนื้อ (musculoskeletal pain)
ขนาดและวิธีใช้	ทาบริเวณที่ปวด ๓ - ๔ ครั้ง ต่อวัน
ข้อห้ามใช้	- ห้ามใช้ในผู้ป่วยที่แพ้ capsaicin - ห้ามสัมผัสบริเวณตา - ระวังอย่าทาเจลบริเวณผิวที่บอบบางหรือบริเวณผิวหนังที่แตก เนื่องจากทำให้เกิดอาการระคายเคือง
ข้อควรระวัง	- การใช้ร่วมกับยารักษาโรคหัวใจ กลุ่ม angiotensin-converting enzyme inhibitor (ACE inhibitor) อาจทำให้เกิดอาการไอเพิ่มขึ้น - อาจเพิ่มการดูดซึมของยาโรคหอบหืด คือ theophylline ชนิดออกฤทธิ์เนิ่นนาน - ควรระวังเมื่อใช้เจลพริก ร่วมกับยากลุ่มต่อไปนี้ <ul style="list-style-type: none"> • Angiotensin converting enzyme inhibitors • Anticoagulants • Antiplatelet agents • Barbiturates • Low molecular weight heparins • Theophylline • Thrombolytic agents
อาการไม่พึงประสงค์	ผิวหนังแดง ปวด และแสบร้อน
ข้อมูลเพิ่มเติม	สาร capsaicin เป็นสารที่ได้จากการสกัดผลพริกแห้ง

(๒) ยาไพล	ยาครีม
รูปแบบและความแรง	ยาครีม ที่มีปริมาณน้ำมันระเหยง่าย ร้อยละ ๑๔ โดยปริมาตรต่อน้ำหนัก (v/w)
ตัวยาสำคัญ	น้ำมันหอมระเหยง่ายจากเหง้าไพล [<i>Zingiber montanum</i> (Koenig) Link ex Dietr.]
ข้อบ่งใช้	บรรเทาอาการบวม ฟกช้ำ เคล็ดขัดยอก
ขนาดและวิธีใช้	ทาและถูเบา ๆ บริเวณที่มีอาการวันละ ๒ - ๓ ครั้ง
ข้อห้ามใช้	- ห้ามทาบริเวณขอบตาและเนื้อเยื่ออ่อน - ห้ามทาบริเวณผิวหนังที่มีบาดแผลหรือมีแผลเปิด
ข้อควรระวัง	-
อาการไม่พึงประสงค์	-
ข้อมูลเพิ่มเติม	-

(๓) ยาน้ำมันไพล	ยาน้ำมัน (รพ.)
ตัวยาสำคัญ	สารสกัดน้ำมันไพล [<i>Zingiber montanum</i> (Koenig) Link ex Dietr.] ที่ได้จากการทอด (hot oil extract) ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๙๐ ในตำรับ
ข้อบ่งใช้	บรรเทาอาการบวม ฟกช้ำ เคล็ดขัดยอก
ขนาดและวิธีใช้	ทาและถูเบา ๆ บริเวณที่มีอาการวันละ ๒ - ๓ ครั้ง

ข้อห้ามใช้	ห้ามทาบริเวณขอบตาและเนื้อเยื่ออ่อน ห้ามทาบริเวณผิวหนังที่มีบาดแผลหรือมีแผลเปิด
ข้อควรระวัง	-
อาการไม่พึงประสงค์	-
ข้อมูลเพิ่มเติม	-

๒.๕ ยารักษาอาการทางระบบทางเดินปัสสาวะ

(๑) ยากระเจี๊ยบแดง		ยาชง (รพ.)
ตัวยาสำคัญ	ผงกระเจี๊ยบแดง (<i>Hibiscus sabdariffa</i> L.)	
ข้อบ่งใช้	ขับปัสสาวะ แก้ขัดเบา	
ขนาดและวิธีใช้	รับประทาน ครั้งละ ๒ – ๓ กรัม ชงน้ำร้อน ๑๒๐ – ๒๐๐ มิลลิลิตร วันละ ๓ ครั้ง หลังอาหาร	
ข้อห้ามใช้	ห้ามใช้ในผู้ป่วยที่มีการทำงานของไตบกพร่อง	
ข้อควรระวัง	กระเจี๊ยบแดงอาจทำให้เกิดอาการท้องเสียได้ เนื่องจากมีฤทธิ์เป็นยาระบาย	
อาการไม่พึงประสงค์	อาจมีอาการปวดมวนท้องได้	
ข้อมูลเพิ่มเติม	<ul style="list-style-type: none"> - ควรหลีกเลี่ยงการกินกระเจี๊ยบแดงติดต่อกันเป็นเวลานาน เนื่องจากผลการศึกษาในสัตว์ทดลองพบว่า ทำให้เกิดพิษต่อเซลล์ของอวัยวะและตัวอสุจิได้ - ควรหลีกเลี่ยงการกินกระเจี๊ยบแดงติดต่อกันเป็นเวลานานในสตรีมีครรภ์และสตรีให้นมบุตร เนื่องจากผลการศึกษาในหนู (rat) พบว่าอาจทำให้ลูกหนูเข้าสู่วัยเจริญพันธุ์ช้าลง - ส่วนที่ใช้ของกระเจี๊ยบแดง ได้จากส่วนกลีบเลี้ยง 	
(๒) ยาหญ้าหนวดแมว		ยาชง (รพ.)
ตัวยาสำคัญ	ผงจากใบและส่วนยอดของหญ้าหนวดแมว [<i>Orthosiphon aristatus</i> (Blume) Miq.]	
ข้อบ่งใช้	แก้ขัดเบา ชะล้างทางเดินปัสสาวะ ขับปัสสาวะ ขับนิ่วขนาดเล็ก	
ขนาดและวิธีใช้	รับประทานครั้งละ ๒ - ๓ กรัม ชงน้ำร้อนประมาณ ๑๒๐ - ๒๐๐ มิลลิลิตร ดื่มวันละ ๒ - ๓ ครั้ง	
ข้อห้ามใช้	ห้ามใช้ในผู้ป่วยที่มีการทำงานของหัวใจและ/หรือไตบกพร่อง	
ข้อควรระวัง	<ul style="list-style-type: none"> - ควรระวังการใช้ในผู้ป่วยที่ต้องจำกัดปริมาณโพแทสเซียม เช่น ผู้ที่เป็นโรคหัวใจ เนื่องจากยาหญ้าหนวดแมวมีปริมาณโพแทสเซียมสูง - ควรระวังการใช้ร่วมกับยาลดน้ำตาลในเลือดชนิดรับประทาน (Oral hypoglycemic agents) หรือร่วมกับการฉีดอินซูลิน เพราะอาจทำให้เกิดการเสริมฤทธิ์กันได้ 	
อาการไม่พึงประสงค์	-	
ข้อมูลเพิ่มเติม	-	

๒.๖ ยาแก้ไข้ แก้ร้อนใน

(๑) ยาบัวบก	ยาแคปซูล (รพ.) ยาชง (รพ.)
ตัวยาสำคัญ	ผงจากส่วนเหนือดินของบัวบก [<i>Centella asiatica</i> (L.) Urb.]
ข้อบ่งใช้	แก้ไข้ แก้ร้อนใน ช้ำใน
ขนาดและวิธีใช้	ชนิดชง รับประทานครั้งละ ๒ - ๔ กรัม ชงน้ำร้อนประมาณ ๑๒๐ - ๒๐๐ มิลลิลิตร วันละ ๓ ครั้ง หลังอาหาร ชนิดแคปซูล รับประทานครั้งละ ๔๐๐ มิลลิกรัม วันละ ๓ ครั้ง หลังอาหาร
ข้อห้ามใช้	ห้ามใช้ในผู้ป่วยที่แพ้สมุนไพรวงศ์ Apiaceae (Umbelliferae)
ข้อควรระวัง	- ไม่แนะนำให้ใช้ในผู้ที่สงสัยว่าเป็นไข้เลือดออกเนื่องจากอาจบดบังอาการของไข้เลือดออก - หากใช้ยาเป็นเวลานานเกิน ๓ วัน แล้วอาการไม่ดีขึ้นควรปรึกษาแพทย์ - หลีกเลี่ยงการใช้ติดต่อกันเป็นเวลานาน เพราะอาจทำให้เกิดพิษต่อตับได้ในผู้ป่วยบางราย - ควรระวังการใช้ร่วมกับยาที่มีผลต่อดับ ยาขับปัสสาวะ และยาที่มีผลข้างเคียงทำให้ง่วงนอน เพราะอาจเสริมฤทธิ์กันได้ - บัวบกอาจเพิ่มระดับน้ำตาลและคอเลสเตอรอลในเลือด และทำให้ประสิทธิภาพของยาลดน้ำตาลและยาลดคอเลสเตอรอลลดลง - ควรระวังการใช้ร่วมกับยาที่มีกระบวนการเมแทบอลิซึมผ่าน Cytochrom P450 (CYP) เนื่องจากบัวบกมีฤทธิ์ยับยั้งเอนไซม์ CYP2C9 และ CYP2C19
อาการไม่พึงประสงค์	ง่วงนอน คลื่นไส้ อาเจียน แสบท้อง มวนท้อง ท้องอืด และปัสสาวะบ่อย
ข้อมูลเพิ่มเติม	-
(๒) ยามะระขึ้นก	ยาแคปซูล (รพ.) ยาชง (รพ.)
ตัวยาสำคัญ	ผงจากเนื้อผลแก่ที่ยังไม่สุกของมะระขึ้นก (<i>Momordica charantia</i> L.)
ข้อบ่งใช้	แก้ไข้ แก้ร้อนใน เจริญอาหาร
ขนาดและวิธีใช้	ชนิดชง รับประทานครั้งละ ๑ - ๒ กรัม ชงน้ำร้อนประมาณ ๑๒๐ - ๒๐๐ มิลลิลิตร วันละ ๓ ครั้ง ก่อนอาหาร ชนิดแคปซูล รับประทานครั้งละ ๕๐๐ มิลลิกรัม - ๑ กรัม วันละ ๓ ครั้ง ก่อนอาหาร
ข้อห้ามใช้	ห้ามใช้ในเด็กหรือในหญิงให้นมบุตร เนื่องจากมีรายงานว่าทำให้ระดับน้ำตาลในเลือดลดลงอย่างมากจนเกิดอาการชักในเด็กได้

- ข้อควรระวัง**
- ไม่แนะนำให้ใช้ในผู้ที่สงสัยว่าเป็นไข้เลือดออก เนื่องจากอาจบดบังอาการของไข้เลือดออก
  - หากใช้ยาเป็นเวลานานเกิน ๓ วันแล้ว อาการไม่ดีขึ้น ควรปรึกษาแพทย์
  - ควรระวังการใช้ ร่วมกับยาลดน้ำตาลในเลือดชนิดรับประทาน (Oral Hypoglycemic Agents) อื่นๆ หรือร่วมกับการฉีดอินซูลิน เพราะอาจทำให้เกิดการเสริมฤทธิ์กันได้
  - ควรระวังการใช้ในผู้ป่วยโรคตับ เพราะเคยมีรายงานว่าทำให้เกิดตับอักเสบได้
- อาการไม่พึงประสงค์**
- คลื่นไส้ วิงเวียน ชาปลายมือปลายเท้า hypoglycemic coma อาการชักในเด็ก ท้องเดิน ท้องอืด ปวดศีรษะ และอาจเพิ่มระดับเอนไซม์ gamma-glutamyl transferase และ alkaline phosphatase ในเลือดได้

ข้อมูลเพิ่มเติม

(๓) ยารางจืด	ยาแคปซูล (รพ.) ยาขง (รพ.)
ตัวยาสำคัญ	ผงใบรางจืดโตเต็มที่ (<i>Thunbergia laurifolia</i> Lindl.)
ข้อบ่งใช้	ถอนพิษไข้ แก้อ่อนใน
ขนาดและวิธีใช้	ชนิดขง รับประทานครั้งละ ๒ - ๓ กรัม ชงน้ำร้อน ๑๒๐ - ๒๐๐ มิลลิลิตร วันละ ๓ ครั้ง ก่อนอาหาร หรือเมื่อมีอาการ
	ชนิดแคปซูล รับประทานครั้งละ ๕๐๐ มิลลิกรัม - ๑ กรัม วันละ ๓ ครั้ง ก่อนอาหาร
ข้อห้ามใช้	-
ข้อควรระวัง	- ไม่แนะนำให้ใช้ในผู้ที่สงสัยว่าเป็นไข้เลือดออก เนื่องจากอาจบดบังอาการของไข้เลือดออก
	- หากใช้ยาเป็นเวลานานเกิน ๓ วันแล้ว อาการไม่ดีขึ้น ควรปรึกษาแพทย์
	- ควรระวังการใช้ในผู้ป่วยเบาหวาน เพราะอาจเกิดภาวะน้ำตาลในเลือดต่ำ
	- ควรระวังการใช้ในผู้ป่วยที่ต้องใช้ยาอื่นอย่างต่อเนื่องเพราะยารางจืด อาจเร่งการขับยาเหล่านั้นออกจากร่างกาย ทำให้ประสิทธิผลของยาลดลง
อาการไม่พึงประสงค์	-
ข้อมูลเพิ่มเติม	ทางการแพทย์แผนไทย จะใช้ใบหรือราก ตำและคั้นน้ำชาขาว ขาว รับประทานแก้พิษผิด้ ส้ำแดง

(๔) ยาหญ้าปักกิ่ง	ยาแคปซูล (รพ.) ยาขง (รพ.)
ตัวยาสำคัญ	ผงหญ้าปักกิ่ง [<i>Murdannia loriformis</i> (Hassk.) R.S. Rao & Kammathy]
ข้อบ่งใช้	แก้ไข้ แก้อ่อนใน แก้น้ำเหลืองเสีย
ขนาดและวิธีใช้	ชนิดขง รับประทานครั้งละ ๒ - ๓ กรัม ชงน้ำร้อนประมาณ ๑๒๐ - ๒๐๐ มิลลิลิตร วันละ ๓ ครั้ง ก่อนอาหาร

	ชนิดแคปซูล
	รับประทานครั้งละ ๔๐๐ - ๕๐๐ มิลลิกรัม วันละ ๓ ครั้ง ก่อนอาหาร
ข้อห้ามใช้	-
ข้อควรระวัง	- ไม่แนะนำให้ใช้ในผู้ที่สงสัยว่าเป็นไข้เลือดออกเนื่องจากอาจบดบังอาการของไข้เลือดออก - หากใช้ยาเป็นเวลานานเกิน ๓ วัน แล้วอาการไม่ดีขึ้นควรปรึกษาแพทย์
อาการไม่พึงประสงค์	-
ข้อมูลเพิ่มเติม	ภูมิปัญญาเดิมใช้ทั้งต้น คั้นน้ำแล้วตั้งทิ้งไว้เพื่อให้ตกตะกอน แล้วนำส่วนใสไปรับประทาน

๒.๗ ยาถอนพิษเบื่อเมา

(๑) ยารางจืด	ยาชง (รพ.)
ตัวยาสำคัญ	ผงใบรางจืดโตเต็มที่ (<i>Thunbergia laurifolia</i> Lindl.)
ข้อบ่งใช้	ถอนพิษเบื่อเมา
ขนาดและวิธีใช้	รับประทานครั้งละ ๒ - ๓ กรัม ชงน้ำร้อนประมาณ ๑๒๐-๒๐๐ มิลลิลิตร วันละ ๓ ครั้ง ก่อนอาหาร หรือเมื่อมีอาการ
ข้อห้ามใช้	-
ข้อควรระวัง	- ควรระวังการใช้ในผู้ป่วยเบาหวาน เพราะอาจเกิดภาวะน้ำตาลในเลือดต่ำ - ควรระวังการใช้ในผู้ป่วยที่ต้องใช้ยาอื่นอย่างต่อเนื่องเพราะยารางจืด อาจเร่งการขับยาเหล่านั้นออกจากร่างกาย ทำให้ประสิทธิผลของยาลดลง
อาการไม่พึงประสงค์	-
ข้อมูลเพิ่มเติม	ทางการแพทย์แผนไทย จะใช้ใบหรือราก ตำและคั้นน้ำชาเขียว รับประทานแก้พิษผิดสำแดง

๒.๘ ยาลดความอยากบูหรี

(๑) ยาหญ้าดอกขาว	ยาชง (รพ.)
ตัวยาสำคัญ	ผงหญ้าดอกขาว [<i>Vernonia cinerea</i> (L.) Less.]
ข้อบ่งใช้	ลดความอยากบูหรี
ขนาดและวิธีใช้	รับประทานครั้งละ ๒ กรัม ชงน้ำร้อนประมาณ ๑๒๐ - ๒๐๐ มิลลิลิตร หลังอาหาร วันละ ๓ - ๔ ครั้ง
ข้อห้ามใช้	-
ข้อควรระวัง	ควรระวังการใช้ในผู้ป่วยโรคหัวใจ และโรคไต เนื่องจากยาหญ้าดอกขาวมีโพแทสเซียมสูง
อาการไม่พึงประสงค์	ปากแห้ง คอแห้ง
ข้อมูลเพิ่มเติม	-